Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Гоостэмнай 1921 оной октябрийн 21-һээ гарана | № 67 (15690) | 1981 оной мартын 21, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ үгтүүлэн

БУЛТАДАА БЭЛЭН

Манай совхозой ажалшад апрелиин 18-да үнгэргэгдэхэ лениншэ коммунис субботниго үбгэн, залуугуй гарахаар шиидхэй. Ажалай энэ һайндэртэ үрид бэлдэхын, тэрэниие һайлаар үнгэргэхын тула түсхай штаб байгуулагдаа.

Апрель һарын эхээр штабай зүблөөн дээрэ хэхэ ажалайнгаа хэмжээе тодорхойлхо байнабди. Мүнөө отделени бүхэнэй ойлгуулажаншь худэлмэри ябуулагдана.

Энэ үдэр совхозой малшад өөһэдынгөө ажал хэхэ, таряан өсөлгэлайхид поли болон нуга сабшалан дээрэ наг шэбхэ гарахта, һайрам тогтоохо юм. Механизаторнууд һургааг бэлдэхэ, сабшалан хорёолхо түсэбтэй.

Конторын худэлмэрилэгшэд һуурчнаа болбогон түхэлтэй болгохо, гудамжа, талмайнуудаа сэбэрлэхэ, палисаднигуудаа һайхаар хараална.

Мүн һургуулинуудай һурагшад түмэрэй, саадһанай хаядаа суглуулжа тушааха, һургуули болон интернадайнгаа галахишень сэбэрлэхэ байна.

В. ЛУБСАНОВ,
Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхозой парткомой секретарь.

«АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛЭЙ» ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

Түрүүшын табан жэлэй габшагай ажалай болон бүгэдэ арадай эршэтэ социалис мүрысөөнэй эхи табиһан В. И. Ленинэй «Агууехэ үүсхэл» гэжэ нэрлэһэн «Москва-Сортировочная» депогой худэлмэрилэгшэдэй шэдитэ үүсхэл мүнөөшье үргэлжэлнөө. Революциин вождь В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойдо зорюулан, коммунис субботник үнгэргэхэ тухай үүсхэл Москвагай ажалшад гаргаһан байна. Энэ үүсхэлыень Улаан-Удын шэнэй, локомотив-вагон зөөһэбарилгын заводуудай, М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой, бэрилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын худэлмэришэдэй коллективүүд халуунаар дэмжэн абаа.

Мүн һаяхан энэ үүсхэл дэмжэлгын митинг Улаан-Удын прибор-бүтээлгын заводто болобо. Баяр ёолололой, политическэ үндэр эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда үнгэрһэн энэ митинг дээрэ үгэ хэлэһэн худэлмэришэд Н. Н. Шавер, Л. А. Сарычева, слесарь-хабсаргагша Т. Угловская гэршэд коммунис ажалай энэ һайндэрые ашаг үрэ ехэтэй, үндэр бүтээсэтэй ажалаараа тэмдэглэе гэжэ нүхэдөө уряалаа. Коммунис субботнигые эрхим бэлэдхэлтэйгээр уггажа, тэрэ үдэр имагтал алмаһан материалаараа худэлжэ, эрхим шанартай продукци гаргаха зорилго табиһан тухайгаа комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Л. Любченко мэдүүлбэ.

«Улаан субботын» удэрые урма баяртайгаар уггажа, оролдосотой шударгыгаар ажаллан, бүтээһэн продукци, олоһон олзоёо арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада зорюулха байһанаа заводой худэлмэришэд гэршэлнэ.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цех соо митингын үедэ.
Т. БЕЛЯЕВАГАЙ фото.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭНЭ

Һаяшаг Яруунын районой «Победа» колхозой малшад 550 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда тушаажа, нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб дүүргэбэ. Мүнөө тус ажахы гүрэндэ мяха худалдаһаар зандаа. Тушааһан малынь тобир тарган байжа, дундаһаа дээшэ тарганаар сэгнэгдэжэ абтана. Мал бүхэнэйнь шэгнүүр тус бүридөө 340 килограмм болоо.

Эгэтын-адагайхид түсэбһөө гадуур үшөө 20 центнер үхэрэй мяха худалдахаар хараална.

О. АДУШИНОВ,
Яруунын райгүйсэдкомой худөө ажахын управлениин ахамад ветеринарна врач.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭ

Түрэл партийн ээлжээтэ хэлдэ зорюулжа абаһан социалис уялгануудаа Приһалтийн коопзверопромой худэлмэришэд амжилтай бэелүүлэ. Съездэй нэгэдэһэн удэр энэ баһололой суглаан боложо, үрсөөнэй дүнгүүд согсолгоһон байна. Тус коллектив үргэлжэлэн табан жэлэйнь түсэбтэ даабаринуудые бүрэн жэл соо дүүргэжэ, табан жэлэй бата найдамтай үндэһэ һуури дээрэ юм. Нигэжэ энэхид табан жэлэй даабаринһаа гаргаһан нэгэ миллион 340 мянган түхэригэй продукци худалдаа.

Тэрэшэлэн зэрлиг ангай арһа тушааха, эм домдо ородог набша намаа, ургамал болон бэшэнье юумэ сугдуулха түсэб үлүүлэгдээ. Ангуушалай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Н. Г. Шангин онсо шалгаржа, мүнгэн шанда хүртөө. Николай Георгиевич нёдондо жэлэйнгээ агнуурийн хаһын даабари 250 процент дүүргээ юм.

Һаяхан энэ болоһон суглаан дээрэ тус коонзверопромхозой коллектив КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, урид абаһан социалис уялгануудаа шэнэлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ табшагай шангаар ажаллажа, түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

А. КОЗИН.

ГУРБАН ХОНОГООР УРИД

Хоёрдохи ниньельнэ 16-дахи отделай коллектив Байгалай эрьеэр гурбан тонн жэлэй гурбан тонн малтажа байна. Тус коллектив үшөө дүрбэлэ тоннель малтахаар зорилгэлэй хүдэлмэри хэ-эхилэнхэй. Худэлмэ-ри-ь һайнаар эмхидхэгдэ-ь, үндэр бүтээсэ түйлдэнэ.

Тус отрядай худэлмэрилэгшэд арбадахи табан сарай туршада 25 мянган түхэригэй худэлмэрилэхэ даабаряа дүрбэн һараар урид дүүргээ бэлэй. Яхадай АССР-тэ Нагорный тоннель болзорһоонь жэлээр урид барижа дүүргэһэн байха юм. Эдэнэр Байгалай эрьеын тоннельнүүдые мүн лэ болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй.

Байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабари болзорһоонь урид, КПСС-эй XXVI съездын нээгдэһэн үдэр—февралиин 23-да дүүргэхэ гэһэн уялгаяа гурбан үдэрөөр уридшалан дүүргээ. Хоёр һарын түсэбһөө гадуур 25 мянган түхэригэй барилга хэхэ гэһэн уялгаяа тэдэнэр баһал амжалтатайгаар дүүргэбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

САГ СООНЬ БЭЛДЭХЭЭР

Тарбагатайн совхозой механизаторнууд Цыбик Матанов болон Будаев хоёр Госкомсельхозтехникэ нэгэдэлэй Мотрин мастерской соо ажахынгаа техникые заһабарилна. Тэдэ эдэ хубуудтэй «Казахстан» түхэлэй хоёр комбайнуудые бэлэн болгожо гаргаад, ДТ-75 түхэлэй трактор дамжуулгаа сэбэрилжа эхилэнхэй.

Тэдэнэр байгша онло запчастьнуудаар һайнаар хангагдаа. Тэдэ дээрэнээ бүхы техникээе саг болзор соонь бэлдэхээр ажалаа.

Г. БОРХОНОВ.

Хурамхаанай район.

АПРЕЛИИН ТҮСЭБӨӨР

Хориин районой малшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалайнгаа эршые улам шангадхажа, шэнэ амжалтануудые түйлажа байнхай. Гүрэндэ һу худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб 20 хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Районой ажахынууд түсэбэй ёһоор, 8400 центнер һу гүрэндэ худалдаха һаа, мартын 11-дэ 8413 центнер һу тоһоной заводто тушаагаад байгаа.

Түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ Хүлэй, Дээдэ-Тайлсын, «Георгиевский» совхозуудай малшад ехэхэн хубитаяа оруулба. Эдэ ажахынуудай һу һаалинин фермынхид өөһэдынгөө даабаринуудые энэ һарын эхээр дүүргэһэн габьлатай. Жэшэлбэл, Хүлэй совхоз һу гүрэндэ худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэб мартын 3-да, «Георгиевский» —10-да, Дээдэ-Тайлсын —11-дэ дүүргэһэн байна. Мүн лэ Хүрбын, Удын совхозуудай һаалишад мартын 12-то түсэбөө бэелүүлжэ шадаа.

Манай районой һаалишад ажалдаа түйлаһан эдэ амжалтануудаа бүри батадхан, кварталай дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 2800 центнер һу гүрэндэ түшаахаар хараална.

П. ЦЫДЫПОВА,
«Шэнэ Үлэ» газетын худэлмэрилэгшэ.

ГҮН УДХЫЕНЬ—ОЛОНИТЭДЭ

СЭЛЭНГЭ. XXVI съездын шиидхэбэринүүдые улад зондо нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын тула 61 хүнһөө бүридэһэн пропагандистнуудай түсхай бүлэг Сэлэнгын райондо эмхидхэгдэнхэй. Горкомой элидхэлшэд, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд болон бусад эдэбхитэд тус бүлэгтэ ороно.

КПСС-эй съездын дүүрэмсээр, горкомой бюрогой бүхы гэшүүд районой колхоз, совхозуудта гаража, партийн схэ хуралдаанай шиидхэбэринүүд тухай ажалшадта хөөрэжэ үгөө һэн.

Мартын 19-дэ районой промышленна предприятинуудта XXVI съездэ зорюулагдаһан нитын-политическэ үдэр үнгэргэгдэбэ.

Тэрэнэй удаа соёлой худэлмэрилэгшэдэй семинар эмхидхэгдэжэ, съездын шиидхэбэринүүдһээ уламжалан, тэдэнэй зорилгонууд тухай хэлэгдэбэ.

Полит-гэгээрэлэй һүргуулинуудта КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр шудалжа эхилбэ. Мартын 16-да полит-гэгээрэлэй хэшээлнүүд хаа-хаанагүй эмхитэйгээр эхилээ. Үнгөөшэ неделидэ үзэл сурталай эдэбхитэдэй семинар боложо дүүрэбэ. Тэндэ районой партийна, ажахын эмхинүүдэй. Соведүүдэй эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, «Знание» бүлгэмэй организацинуудай түрүүлэгшэнэр, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, бүхы пропагандистнуд хабаадаба.

Партийн XXVI съездын делегат, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов съездын худэлмэри, тэндэ абтаһан шиидхэбэринүүд тухай хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэшэлэн обкомой таһагые даагша К. К. Шомоев, Зүүн Сибириин технологическа институтай ректор Д. Ш. Фролов, гэгээрэлэй худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ П. И. Манжиханов гэгшэд КПСС-эй XXVI съездын материалнуудай тус тус бүлэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партком съездын шиидхэбэринүүдые нэбтэрүүлэн ойлгуулха худэлмэрине эмхидхэд һайнтайгаар, баталгадаһан түсэбэй ёһоор ябуулна. Ноёхоной һургуулиин багшанар малшадай байрануудаар ябажа, лекци, хөөрэлдөө үнгэргэнэ, Һурагшад концерт наада харуулна.

Ц. ДАНДАРОВА,
КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой пропаганда ба агитацийн таһагые даагша.

ХЭЖЭНГЭ. «Первомайский» совхозой Вознесеновкын МТФ һүүлэй жэлнүүдтэ Хэжэнгын районой һаалишадай мүрысөөндэ үргэлжэ һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа ябана. Байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбүүдые эбтэй эстэй энэ коллектив болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Урдань түрүү һаалишан ябаһан, мүнөө тус фермын учетчик В. Ф. Сафронова агитаторай үилга дүүргэдэг юм. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые нүхэдтөө һайнаар ойлгуулхын тула тэрэ ехэ оролдолго гаргана.

Мүн лэ энэ совхозой Элэрмэгэй отделениин партийна организаци (секретарь И. Г. Цыресторов) партийн съездын материалнуудые нютагайхидтаа тон һайнаар нэбтэрүүлнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Бусадшье совхоз, предприятинуудай үзэл сурталай эдэбхитэд политическэ удха шанар ехэтэй энэ худэлмэридэ бүхы хүсэсэ элсүүлнэ. Тэдээндэ туһаламжа болгон КПСС-эй Хэжэнгын райком һаяын үдэрнүүдтэ штатнабэшэ лекторнүүдэй семинар үнгэргэбэ. Мүн республикын нинслэл хотоһоо ерэһэн түүхын эрдэмэй кандидат Ш. Б. Чимитдоржиевай толгойлһон тусхай бүлэг Хэжэнгын, Худалай, «Первомайский» совхозуудаар, мүн районой түбтэ партийн съездын шиидхэбэринүүд тухай удха түгэлдэр лекцинүүдые уншажа, шагнагшадай зүгөө һайшаагдаба.

Пропаганда ба агитацийн таһаһай дэргэдэхи харуулан ойлгуулха агитацийн талаар советэй заседани дээрэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые эшэ үндэһэ болгон, районой тосхон һууринуудтахи харуулан ойлгуулха агитацийн зүйлнүүдые комплексно гуримаар, нинтэ нэгэн улха баримталан, шэнэдхэн хубилгаха тухай хэлсэгдэбэ.

Районой соёлшод һаяхан сугларжа, съездын шиидхэбэринүүдые гүйсэд бэелүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые тодоруулба. Тэрэшэлэн бүхы совхозуудта нютагай эдэбхитэдэй суглаанууд болоо.

Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь В. Ц. Дубшановай ударидадаг нитын-политическэ лекториин эдэбхитэй худэлмэрине тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Ц. ОБОРОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой пропаганда ба агитацийн таһагые даагша.

ПРИБАЙКАЛИ. Районой үзэл сурталай худэлмэрилэгшэд партийн XXVI съездын материалнуудые хүн бүхэндэ хүргэхые оролдон, олон тоото хэмжээ ябуулганууде үнгэргэнэ.

Энэ талаар олонитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй үүргэ тон ехэ удха шанартай. Харюусалгатай энэ худэлмэри ябуулхадаа, газетэ бүхэн өөрынгөө эгээл олон тоото корреспондентнүүдтэ, хэблэлэй эдэбхитэдтэ найдамтайгаар түшэглэхэ эрхэтэй.

Һаяхана Турунтаево тосхоной соёлой байшанда худэлмэришэ, худөөгэй ба эдир корреспондентнүүдэй ээлжээтэ слёт болобо. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула районой ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ «Прибайкалец» газетын ба тэрэнэй штатнабэшэ эдэбхитэдэй дүүргэхэ үүргэ» тухай элидхэл газетын редактор А. Т. Афанасьев хэ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитацийн таһагые даагша Г. А. Горина, Нестеровэй сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. П. Соколов, Итанцийн леспромхозой социалис мүрысөөнэй талаар инженер С. Н. Байминов болон бусад үгэ хэлэбэ.

Партийн съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ хэблэлэй эдэбхитэдые бүри шударгыгаар, үрэ түгэсөөр хабаадалсахыень слёт дээрэ абтаһан хандалга соо уряалагдаа.

Ханын газетэнүүдэй КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан конкурсын дүнгүүд согсологдобо. Нэгэдэхи һуурида «Прибайкалец» колхозой «Колос» гэһэн ханын газетэ гараба. Улаадахи һууринуудые Таловкын заводой «Железобетонщик», дотоодын хэрэгүүдэй таһагай «Начеку» гэһэн газетэнүүд эзэлбэ.

Н. ТЕСЛЕНКО,
«Прибайкалец» газетын худэлмэрилэгшэ.

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүдые, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые, партийн съездэ КПСС-эй ЦК-гай хэһэн Тоосоото элидхэл дотор нүхэр Л. И. Брежневэй тодорхойлһон тобшололнууд ба заабаринуудые үндэһэ болгон, РСФСР-эй министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, совет ба ажахын органуудай шиидхэхэ зорилгонууд мартын 19-дэ, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ бүхы талаараа зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев элидхэл хэбэ. Россин Федерациин ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адляар, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые манай Эхэ ороной экономическа ба оборонно хүсэ шадал бэхижүүлхэ, амгалан тайбан байдал сахиха ба батадхаха, совет арадай байдал улам һайжаруулха зорилготой дотоодын болон гадаадын политикын талаар партийн бэелүүлдэг ленинскэ хараа бололые, ажал ябуулгые хүсэд, бүрин һайшаана. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл — марксизм-ленинизмые, коммунис байгуулалтын теори ба бодото хэрэгые саашалань хүргөөхэ, баяжуулха хэрэгтэ оруулагдаһан зохёон байгуулхы ехэ хубита мүн гээд Россин Федерациин, бүхы ороной ажалшад тоолоно гэжэ элидхэлшэ тусхайлан тэмдэглээ.

Политическэ ба үрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, Ленинэй, Агууехэ Октябриин хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ — Леонид Ильич Брежневэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьяар дахинаа нэгэ һаналгатайгаар һунгагдаһыень хаахаанагүй ехэ баяртайгаар угтаба.

Россин Федерациин ажалшад партийн XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, республикын экономическа ба научно-техническэ хүсые арбадахи табан жэлдэ саашадань хүргөөжэ, арад зоной байдалай ба соёл болбосоролой хэм хэмжээе улам дээшэлүүлээ. Тиин арбан нэгэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар эхилхэ һайн үндэһэ һуури табигданхай. Съездын шиидхэбэринүүдэй зохилдуулан, ажахы эрхилэлгын, экономикын бүхы һалбаринуудые тогтууритайгаар хүргөөлгын, үйлэдбэриин ба научно-техническэ хүсые бүри хүсэд дүүрэнээр ашаглалгын хэрэг улам нарижуулан һайжаруулха, зөөри хэрэгсэлнүүдые бүхы аргаар арьбалха ашаг түгэс онол аргануудые хэрэглэдэг болохо шухала байһанда анхарал хандуулагдаа. Худэлмэриин шанар һайжаруулха, түсэблэлгын ба ажахы хүтэлэлгын, түсэб дүүргэлгын ба мүнгэнэй журам бэхижүүлгын, бүхы предприятинууд болон эмхинүүдэй эршэтэй худэлмэри хангалгын, үйлэдбэрин ба ажал эмхидхэлгын түрүү формонууд ба онол аргануудые хаа-хаанагүй нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгын хэрэг нарижуулан һайжаруулха тон шухала гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Заседанида хабаадагшад экономическа ба социальна комплексно хүргэлтын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулба. Эдэ асуудалнууд Россин Федерацида онсо шухала удха шанартай. Үйлэдбэриин олон һалбаринуудай саашанхи зорилгонууд, гадаадын оронуудтай харилсаа холбоон республикын хойто ба зүүн нютагуудтахи индустриальна шэнэ районуудай хүргэлтэтэй нягта холбоотой байна. Тэндэ байрын гэрнүүдые, соёлой ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха байшангуудые, һайн харгынуудые бариха, худөө ажахын продуктнуудаар хангаха найдабаритай баазануудые бариха зорилго шиидхэгүй һаа, эдэ районуудай предприятинуудта үйлэдбэриин тогтууритай коллективүүдые тогтоохо бэрхэтэй. Эдэ хадаа бүхы министерствэнүүд болон албан зургаануудай, нютагуудтахи совет органуудай уялгата хэрэг болоно.

Үйлэдбэриин ба ажаһуудалай асуудалнуудые нягта холбоотойгоор шиидхэжэ, һуурин тосхонуудые мүнөө сагайхяар шэнэдхэн хубилгажа, газар таряалан ба мал ажалые амжалтатайгаар хүргөөлгын талаар ехэ юумэ хэжэ байһан республикын Харабэшэ хүрьһэтэй нютагууд үнинэй тогтонижоһон байдалтай районуудташье, комплексно хүргэлтэ хангаха шухала байһанай гэршэ болоно. Нэгэшье министерство энэ худэлмэридэ хабаадангүй үлэхэ ёһогүй.

Республикин промышленность промышленна продукциин хэмжээе нилээд ехээр нэмээхэ, үйлэдбэриин бүридэл һайжаруулха, үйлэдбэрилдэг ба болбосоруулдаг һалбаринуудай хүргэлтын талаар тэнсүүри таарадал хангаха ёһотой болоно. Хүндэ индустрине хүргөөлгэ хадаа бүхы арадай ажахын — үйлэдбэриишье, социальнашье зорилгонуудые шиидхэлгын зайлашагүй нүхэсэл болохо ёһотой гэһэн Тоосоото элидхэлэй тобшололтон шухала удха шанартай. Энэ ушар базова һалбаринуудта, түрүүшын ээлжээндэ — тулишьн ба эльшэ хүсэнэй һалбаринуудта хамаадана. Хүн зоной хэрэглэдэг эд товарнуудые бүри ехээр бүтээн гаргаха, шанарыень һайжаруулха гээшэ промышленностиин, предприятинуудай ба организацинуудай худэлмэрилэгшэлэй түрүүшын ээлжээнэй зорилго, партийна, совет ба ажахын органуудай, профсоюзуудай онсо оролдолго гаргаха хэрэг болоно.

Худөө ажахые, республикын агропромышленна комплексдо ородог һалбаринуудые саашадань хүргөөлгын асуудалнууд элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ нилээд ехэ һуури эзэлээ. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ худөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын жэлэй дундуур хэмжээе 12—14 процентээр, колхозууд болон совхозуудтахи ажалай бүтээсые — 22—24 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалганханай. Мүнөөдөө хэрэглэмжэ үшөөл хүсэд хангадаггүй байһан мяха, мал ажалай бүсад продуктнуудые эршэмтэй түргэнөөр хүргөөлгэ онсо шухала удха шанартай гэжэ тоологдоно. Капитальна барилгын хэрэг үндэһөөрнь һайжаруулха, дүүргэгдээгүй барилгануудай хэмжээе, барилгануудай болзор хороохо, худэлмэрилжэ байгаа предприятинуудые һэльбэн шэнэдхэхэ, техникыень шэнэлхэ капитальна худэлмэридэ түбхын түрүүн мүнгэ табиха шухала гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет түсхайлан тэмдэглээ. Съездын шиидхэбэринүүдые үндэһэ болгон, транспорт, хэлхээ холбоо, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албанине саашань хүргөөхэ, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, уран мэргэжэлтэ эмхинүүдэй худэлмэри улам һайжаруулха асуудалнууд заседанинуд дээрэ тодорхойгоор харагдаһан байна.

Партийн XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл дотор нүхэр Л. И. Брежневэй тодорхойлһон заабаринууд ба зорилгонуудые, мүн съездын баталһан «1981—1985 онуудта, 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүргэлтын гол шэглэлнүүдые» ажал ябуулгынгаа үндэһэн болгохо, хэлбэришэгүй гүйсэдхэөөр абахыень РСФСР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудые, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол дотороо уялгалба.

Россин Федерациин арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ажалшад КПСС-эй XXVI съездын табиһан асаби ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулха гээд батаар этигэжэ байһанаа РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлбэ.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ПОЛИТИЧЕСКЭ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ПРОПАГАНДИСТНУУДТА БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЕЛОЙ ГАБЬЯАТА ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Политическэ болон научна эрдэм мэдэсэ олоной дунда тарааха, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ таталаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй соёлой габьяата худэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Анпилогов Николай Андреевичтэ — Зүүн Сибириин технологическа институтай научна коммунизмын кафедрын доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Бадмаев Жамьян Бадмаевичта — Хориин районой «Удинская новь» газетын редакторай орлогшо.

Гатыпова Цырендулма Базаровнада — Яруунын районой Үльдэргын дунда һургуулиин директор.

Дунаев Яков Арсентьевичтэ — Прибайкалиин арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

Дырхеев Павел Степановичта — Зүүн Сибириин технологическа институтай КПСС-эй түүхын кафедрын доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Матвеев Иосиф Ивановичта — Загарайн районой Элхиин дунда һургуулиин директорэй орлогшо.

Шойненов Даша-Нима Цыбеновичтэ — КПСС-эй Буряадай обкомой лектор.

Шмулевич Михаил Моисеевичтэ — Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институтай КПСС-эй түүхын кафедрын доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Удэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной мартын 18.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ф. Е. ЕФИМОВТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АГРОНОМ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Худөө ажахын үйлэдбэриие хүргөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмтэ совхозой директор **Ефимов** Фёдор Ермиловичтэ **Буряадай АССР-эй габьяата агроном** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Удэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной мартын 18.

КПСС-эй обкомһоо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ ба Министрнүүдэй Соведһээ

КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Совет КПСС-эй гэшүүн, республикын социальна тэдхэмжын министр, КПСС-эй обкомой шалгалтын комиссиин гэшүүн **Елизов Евлампий Федоровичой** сагаа урид наһа барахан тухай гүнзэгы шаналалтайгаар мэдээсээд; тэрэнэй гэр бүлынхидтэ ба түрэлхидтэ гүн шаналалаа элирхэйлнэ.

ГҮРЭНДЭ ПРОДУКЦИ ХУДАЛДАХА ТҮСЭБӨӨ ЯНВАРЬ-ФЕВРАЛЬ ҺАРАНУУДАЙ ТУРШАДА ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭҺЭН КОЛЛЕКТИВҮҮД:

«Гуснноозерская» шахта	— 115,9 процент
Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхай	— 107,1 процент
Ципиканай прииск	— 123,2 процент
«Татарский ключ» карьер	— 106,2 процент
Баргажанай леспромхоз	— 154,4 процент
Зэдын комбинат	— 105,1 процент
Тимлюйн цементын завод	— 101,8 процент
Улаан-Удын шэлэй завод	— 102,4 процент
«Бурмясопром» нэгэдэл	— 108,7 процент
Кондитерска фабрикануудай нэгэдэл	— 102,5 процент
Харанхын холимол тэжээлэй завод	— 110,9 процент
Байгалай леспромхоз	— 104,5 процент
Хяагтын плавиково-шпадэй уурхай	— 102,5 процент
Загарайн карьероуправленни	— 121,7 процент

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН-олоной зохёохы эдэбхи №1

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ хүдэлмэришэн ангинин түлөөлэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхилһэнһээ хойшо эршэтэй шангаар хүдэлжэ, бага бэшэ амжалтануудые туйлаа. Түрэл партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө үргэн ехэ мүрысөө эхилһэн түрүү предприятинууд, тэрэ тоодо Тимлюйн цементын, Улаан-Удын прибор бүтээлгын, шэлэй заводууд, Зэдын вольфрам-молибденэй, нарин сэмбын комбинадууд, «Бурмясопром» нэгэдэл болон бусад хоёр һарынгаа түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Мүнөө үедэ республика доторнай промышленна 176 предприяти тоологдодог юм. Харин тэдэнэймнай 124-ниинь январь-февраль һарануудай түсэб гүйсэд дүүргэһэн байха юм.

«Түсэблэлгэ һайжаруулха ба үйлэдбэриин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлгэдэ ажахы эрхилэлгын нүлөөе шангадхаха тухай» КПСС-ай ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1979 оной июлиин 12-ой тогтоолой үндэһөөр, зарим предприятинуудай хүдэлмэри шэнэ гуримаар сэгнэгдэдэг болоһон байна. Энэ гуримда удаа дараалан бусад предприятинууд орохо ушартай. Мүнөө үедэ оройдоол промышленна 13 предприятиин хүдэлмэриин дүнгүүд нормативна сэбэр продукциин хэмжээгээр гаргагдадаг болобо гээшэ.

Ушар нимэһээ энэ түрүү арга хэрэглэдэг болоһон предприятинуудай ажал хүдэлмэри харахада, ехэ урагшатай гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэдэнэй дундаһаа Элхиин авто-заһабарилгын завод хоёр һарынгаа түсэб (шэнэ гуримаар) 100,5 процент, Минводхозой түмэр-бетон зүйлнүүдэй завод — 110,3 процент, бүхыдөө Нютагай промышленностиин министерство — 100,1 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдээ түс министерствын мэдэлдэ ородог 8 предприятиин 7-ниинь түсэбтэ даабаряа сүм дүүргэжэ шадаа. Энэмнай һүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ бэрхэшээлнүүдые үзэһэн, гэсэгдэлдэ ороһон нютагай промышленностиин предприятинуудта ехэхэн хубилалтануудай болоһыень, шэнэ аргаар һайнаар хүдэлжэ эхилһыень харуулна ха юм.

Хоёр коллективэй гэхэ гү, али «Электромашина» заводой болон «Байкалрыбпром» нэгэдэлэй хүдэлмэри товарна продукци гаргаһанай хэмжээгээр сэгнэгдэдэг байха юм. Тиимэһээ эдэ хоёр ажалша коллектив январь-февраль һарануудай туршада ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлһэн, түсэбтэ даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэһэн байна гэжэ онсо тэмдэглэлтэй. Хоёр һарынгаа даабари «Электромашина» завод — 106,4 процент, «Байкалрыбпром» нэгэдэл — 124,9 процент дүүргэбэ. Харин ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө түс тустаа 106,5, 120,1 процент дүүргэһэн байна.

Эдэ бүгэдын ашаар хоёр һарын түсэбөөн гадуур 16 мянган тонно шулуу нүүрһэн, 155 тонно булад, 293 тонно гагнагдаһан түмэр конструкци үйлэдбэрилэгдэһэн, 2 тепловоз, 11 трактор, 37 автодвигатель, 38 автомобиль заһабарилагдаһан, 800 тонно клинкер, 1 мянган тонно цемент, 400 мянган хэнэг шифер, 64 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 3 мянган дүрбэлжэн метр нооһон бүд, 465 мянган баанха консервэ гаргагдаһан, 8 тонно нооһон угаагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта бүхыдөө промышленностьмнай байгша оной түрүүшын хоёр һарын түсэбүүдые дүүргэжэ шадабагүй. Тодорхойлбол, продукци худалдаха түсэбтэ даабари — 99,1 процент, эхилһыень харуулна ха юм.

ЖЭГДЭ ҺАЙНААР ХҮДЭЛХЭ

(промышленностиин шэнжэлэл)

Хоёр коллективэй гэхэ гү, али «Электромашина» заводой болон «Байкалрыбпром» нэгэдэлэй хүдэлмэри товарна продукци гаргаһанай хэмжээгээр сэгнэгдэдэг байха юм. Тиимэһээ эдэ хоёр ажалша коллектив январь-февраль һарануудай туршада ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлһэн, түсэбтэ даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэһэн байна гэжэ онсо тэмдэглэлтэй. Хоёр һарынгаа даабари «Электромашина» завод — 106,4 процент, «Байкалрыбпром» нэгэдэл — 124,9 процент дүүргэбэ. Харин ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө түс тустаа 106,5, 120,1 процент дүүргэһэн байна.

Эдэ бүгэдын ашаар хоёр һарын түсэбөөн гадуур 16 мянган тонно шулуу нүүрһэн, 155 тонно булад, 293 тонно гагнагдаһан түмэр конструкци үйлэдбэрилэгдэһэн, 2 тепловоз, 11 трактор, 37 автодвигатель, 38 автомобиль заһабарилагдаһан, 800 тонно клинкер, 1 мянган тонно цемент, 400 мянган хэнэг шифер, 64 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 3 мянган дүрбэлжэн метр нооһон бүд, 465 мянган баанха консервэ гаргагдаһан, 8 тонно нооһон угаагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта бүхыдөө промышленностьмнай байгша оной түрүүшын хоёр һарын түсэбүүдые дүүргэжэ шадабагүй. Тодорхойлбол, продукци худалдаха түсэбтэ даабари — 99,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб — 97,2 процент бэлүүлэгдэһэн байна бшуу. Нимэ байдалай гол шалтагаан гэхэдэ, түсэбтэ даабаряа дүүргэдэггүй предприятинуудай тоо хороногүй. Январь-февралиин дүнгүүдээр анар 52 промышленна предприяти гэхэ гү, али нинтэ тоогойнь 29,5 процент түсэбөө бэлүүлжэ шадаагүй байна ха юм. Тэдэнэй тоодо союзна мэдэлэй 18, республиканска (РСФСР) мэдэлэй 34 предприяти ороно. Энэнһээ боложо 6,5 миллион түхэригэй продукци дутуу абтаба гээшэ.

Гэгдэгшэдэй тоодо ороншодой дундаһаа нэн түрүүн «Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Бурятпромстроймaтериалы» нэгэдэлнүүдые, Онохойн модоной комбинат, Сэлэнгын ЦКК болон бусадые нэрлэжэ болоно.

Энэнһээ уламжалан нилээд ехэ модон бэлэдхэгдээгүй, хирпиисэ, түмэр-бетон зүйлнүүд, картон, дотор болон гадар нэхэмэл хубсаһан болон бусад эд товарнууд гаргагдаагүй байшоо.

Харин соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараа гаргаха түсэбөө авиационно, прибор бүтээлгын, «Электромашина», кинемеханическа заводууд үлүүлэн дүүргэнэн байна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө үедэ гол шухала зорилго болонхой. Юуб гэхэдэ, алар 86 предприяти гэхэ гү, али нинтэ тоогойнь 48,9 процент эдэ хоёр һарын туршада ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэбэгүй ха юм. Тиигэжэ үшөө 8,5 миллион түхэригэй продукци дутуу абтаа.

Гаргагдадаг продукциниинь өөрынь үнэ сэн хямдаруулха талаар мүн лэ ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ, хүсэл ороллогоо гаргагдаха зэргэтэй болоно.

Манай республикын промышленностиин хүгжэлтын хоёр һарын дүнгүүдые хараад байхада, үшөөл ехэ дутуу дунданнуудай, шинжэгдээгүй асуудалнуудай бии байнаниинь эли болоно. Ушар нимэһээ промышленна министерствонууд болон албан зургааануудай, предприяти болон нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд эдэ дүнгүүдые нарин нягтаар шэнжэлхэ, түсэбөө дүүргэхэгүй ябадалай ушар шалтагаануудые элишэлхэ, ажалай эмхидхэл болон журам эрид һайжаруулха, социалис мүрысөөнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ сһотой болоно ха юм. КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шинжэбэринүүдые хүдэлмэридөө ёнотойл хүтэлбэри болгон, бүтэмжэтэйшье, үрэ нүлөө ехэтэйшье хэмжээнүүд промышленностиин һалбари, участок бүхэндэ абтаха ёнотой гээшэ. Эндэ партийна, совет болон профсоюзай нютагай органууудай зүгһөө шанга эрилтэ табигдаха, үдэр бүриин хиналта бэлүүлэгдэхэ байнаниинь эли болоно.

Жэлэй эхинһээ жэгдэ һайнаар хүдэлөөгүй һаа, түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтын улам саашаа хүшэр болохонь хүн бүхэндэ ойлгосотой бшуу.

Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй булад хайлуулдаг цехэй ажалай ветерануд — Ажалай Улаан Тугай орденто Борис Красиков, Валерий Келлер, Александр Калганов гэгшэд — социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые харуулдаг юм. Дүй дуршэлөөр баян булад хайлуулагшад халаанайнгаа даабарине ходо үлүүлэн дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ цехэй булад хайлуулагшын түһалагша Юрий Фролов. Дүй дуршэлтэй булад хайлуулагшадай һурган хүмүүжүүлһэн залуу хүбүүн мүн лэ эрхим дүнгүүдые харуулна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ ШЭНЭ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXVI съездын материалнуудые манай районой ажалшад анхаралтайгаар шудалан, КПСС-эй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл соогоо хэлэһэн, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» дотор үгтэһэн гүнзэгы удхата, холын хараата заабаринуудай үндэһөөр оёнэдынгөө хэһэн, бүтээһэн ажалай дүнгүүдые согсолжо, шэнэ табан жэлэйнгээ зорилгонуудые хараална.

Манай Хяагтын районой промышленна предприятинууд арбадахи табан жэлэй туршада үйлэдбэриингөө хэмжээе урдахи табан жэлэйхиһээ 15,5 процентээр, продукци худалдалгаяа 28 процентээр ехэ болгоһон байна.

Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Сүхын арһанай завод, Харанхын барилгын материалнуудай участок, районой типографи, модо бэлэдхэлгын пункт, оньһожоруулгадамал ой модоной ажахы гэхэ мэтэ предприятинуудай коллективүүд арбадахи табан жэлэйнгээшье, 1980 онойнгоошье түсэб, үилгануудые сүм дүүргэжэ амжалан байна. Тиигэжэ Харанхын барилгын материалнуудай участогайхид табан жэлэйнгээ түсэбые бүри 1980 оной август һарада, Сүхын арһанай заводой коллектив ноябриин 15-да сүм бэелүүлэ һэн.

Арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын нооһон зүйлнүүдэй үйлэдбэриин ба арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараанай цехүүдэй, һүнэй заводой, хилээмэнэй заводой кондитерска цехэй коллективүүд мүн лэ болзорһоонь урид шалан дүүргэһэн байна. Тиихэдээ 300 гаран хүдэлмэришэд өөр өөрынгөө табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Тэдэнэй дундаһаа нэхэмэл хубсаһа оёшод Любовь Степановна Баимкина, Роза Ринчиновна Доржиева, Людмила Яковлевна Серебренникова, Сүхын арһанай заводой хүдэлмэришэн Александра Никитична Коновалова, эдэ хоолой үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд Серафима Георгиевна Анохина, Любовь Степановна Афонькина, Гармасу Нимаевна Сономова, түмэр замшад Валентина Федоровна Алексеева, Николай Александрович Казаков, Николай Михайлович Михалев болон бусадые нэрлэмээр.

Гална табан жэлэйнгээ түсэбүүдые саг болзор соонь дүүргэжэ амжаһан коллективүүд гэбэл, С. Т. Трусюк гэгшэн ударидадаг модо бэлэдхэлгын участок, С. П. Климовэй толгойлдог районно типографи, Л. М. Мокровой толгойлдог Наушкын түмэр замай узел, К. А. Алексеевэй ударидадаг 7-дохи автоколонно гэхэ мэтэ болоно. Мүн эндэ Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын мастерай түһалагша В. П. Немчиновэй ударидадаг шэрдэлгын цехэй халаанай, заһабарилга-барилгын управленийн З. А. Игумновай бригадын коллективүүдые тэмдэглэлтэй.

Тиигэжэ түрүү коллективүүдэй, ажалай түрүүшүүлэй оролдосото ажалай ашаар 1980 ондо түсэбөө гадуур нооһоор нэхэмэл 15 мянган зүйл, 56 мянган дүрбэлжэн метр гуталай арһан, 17 тонно һэсэ дараха нооһон, 1360 паар гутал, 32 тонно хилээмэн, 37 тонно сагаан эдеэн үйлэдбэрилэгдэжэ, 375 кубометр хабсаргагдадаг түмэр бетон зүйлнүүд бүтээгдэжэ, хоёр мянгаад кубометр туленэ бэлэдхэгдэһэн байна. Теэд энээнэй хажуугаар 118 тонно ээрэгдэмэл утаһан, 700 мянган дотор, гадар нэхэмэл хубсаһан, 4700 тонно плавикова шпадай шанаржуулагдамал концентрат, 5 мянга гаран тонно холимол тэжээл, 750 кубометр хюрөөдэмэл модон гэхэ мэтэ хараалагдаһан түсэбөө дутуу гаргагдаа. Мүн гаргагдадаг продукциин шанаршье һанаһанда үшөөл хүрэнэгүй. Энээнһээ боложо районой ажалшадые эдеэ хоолой зүйлөөр хангалга нилээд муудаһан байна гээшэ.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ ажалай бүтээсэ 19 процентээр ургаа. Ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика, плавико-шпадай рудник, мяханай комбинат, пивын завод гэхэ мэтэ коллективүүд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэгүй.

Табан жэлэй хугасаа соо районой промышленностиин үйлэдбэриин гол фонднуудай хэмжээн 76 процентээр ургаһан байна. Харанхын холимол тэжээлэй завод ашаглалгада орууһанай, олохон предприятинуудые һэльбэн шэнэлжэ, үндэр бүтээсэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхоһоной ашаар гол фонднуудай хэмжээн 1980 оной һүүл багта 22.7 миллион түхэригтэ хүрөө. Гэбэшье тэдэнинь гүйсэд һайнаар хүдэлгэжэ, үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулжа шадаагүй дээрэһээ гол фонднуудай ашаг үшөөл бага байнаар.

Мүнөө манай районой промышленна коллективүүд арбан нэгэдэхи табан жэлэй үрүүшын жэлые ажалай болон политическэ эдэбхи үүсэлэй оршон байдалда эхилэнхэй. Ажал, хүдэлмэридөө, үйлэдбэриингөө эмхидхэлдэ бии байһан бүхы дутуу дунданнуудые усадхажа, нөөсэ арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэн, промышленна үйлэдбэриин, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, мүн бусадшье түсэбтэ даабаринууд болон социалис үилганнуудаа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхээр зоригжонхойбди.

Энэ жэлдэ шинидхэхэ зорилгонуудныг ехэ. Үйлэдбэриингөө эмхидхэл һайжаруулжа, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэһэнэй, хүдэлмэриин сагые гамтайгаар хэрэглэнэнэй ашаар промышленна продукци гаргаха ба худалдаха түсэбөө 1981 оной декабриин гушанда сүм бэелүүлжэ, түсэбөөн гадуур 90 мянган түхэригтэй продукци үйлэдбэрилхөөр хараалагдана. Ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 0,2 процентээр дээшэлжэ, тэрэнэй ашаар 55 мянган түхэригтэй продукци абаха зорилготойбди.

«Мүнөөдэр шинидхэхы, эгээл шухала участок гэхэдэ, эрдэм наукын нээлтэнүүд болон ухаалан зохёолгонуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ болоно», — гээд КПСС-эй XXVI съезд дээрэ һэнэн тоосоото элидхэл соогоо Л. И. Брежнев тэмдэглэзэ һэн. Тиихэдээ «Шэнэ түхэлэй продукциинуудые, шэнэ түрүү технологи нэбтэрүүлгын түлөө албан зургааанууд, предприятинууд болон институдуудай тус тус хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдадаг эрилтэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Шэнэ юумые нэбтэрүүлхэ ябаһал бэрхэшээлтэй, аали удаан, орёо түбэтэй болгодог бүхы ушарнуудые усадхаха шухала. Ухаан бодолой аша үрэнүүдые, эрдэмтэд болон конструкторнуудай ажалай үрэ дүнгүүдые түргэнөөр, һайнаар ашаглаха гэжэ үйлэдбэри амин шухала оролдолго гаргаха ёнотой», —гээд заа-һан байна.

Энэ заабарине дүүргэлтэ болгон, бидэ районойнгоо промышленна предприятинуудта жэлэй 32 мянган түхэригэй экономическа ашаг олзотой уралан нарижуулгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ, технологическа 110 шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо, 12 зүйлэй шэнэ продукци гаргадаг болохо түсэбтэйбди. Мүн тиихэдэ бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые һайжаруулха, ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын хоёр зүйл гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ зууршалхаар хараалаһанайбди.

Ажалша коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха. Мүн түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөнэй, мүн «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ оруулагдаһан планамжа, дурадхалнуудые үйлэдбэридөө үргэнөөр хэрэглэхэ байнабди.

«Шэнэ табан жэлдэ шэнээр хүдэлхэ ёнотой бшуу.

В. ТАРАСОВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь.

„СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ...УГ УДХААРАА ХҮНҮҮДЭЙ ДЭЭДЭ ЗЭРГЫН ОЮУН МЭДЭРЭЛҺЭЭ, ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛҺЭЭ ЭШЭ ҮНДЭҺЭТЭЙ ЮМ. ИМАГТАЛ ИИМЭ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ, ҮИЛЭДБЭРИИН НӨӨСЭ БАЯЛИГЫЕ ЭЛИРХЭЙЛЭН ОЛОЖО АШАГЛАХА ЯБАДАЛДА, ХҮДЭЛМЭРИИН АШАГ ҮРЭ БА ШАНАРЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХАДА ТУҺА НЭМЭРИ БОЛОНО.“

(КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэлһэ).

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛҺЭЭ ЭХИТЭЙ

МАНАЙ нарин сэмбын комбинадай коллектив үнгэрэгшэ табан жэлдэ олодахин Бүхсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, дамжуулгын Улаан тугуудта хүртэһэн байна. Арбадахи табан жэлэй түгэсхэлэй жэлэй түсэб уялганууд үлүүлэн дүүргэгдээ. Түсэбөөн гадуур 33 тонно нооһон угаагдаһан, 23 мянган дүрбэлжэн метр бүд нэхэгдэһэн байна.

Энэ амжалта үйлэдбэри дээрээ шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлэн хэрэглэһэнэй, хүндэ ажалые оньһожоруулһанай, социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар туйлагдаа гээшэ. Гэбэшье ямаршье амжалтын эшэ үндэһэн ажалша хүнэй анхарал оролдолгоһоо эхитэй бшуу. Мүнөө комбинадтамнай коммунис ажалай 2620 ударник хүдэлнэ. Энэ хадаа бүхы хүдэлмэришэдэймнай 76 процент болоно.

Комбинадай бүхы хүдэлмэришэдэй 92 процент элдэб янзын социалис мүрысөөндэ хабаадана. Коллективтэмнай «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ», «Шанарай талаар эрхимлэгшэ», «Эрхим залуу хүдэлмэришэн», «Эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэхэ мэтэ урнатай социалис мүрысөөнэй гуримууд баталагданхай. Тэдэнэй ёноор, һара бүридэ мүрысөөнэй дүнгүүд согсолгодожо, түрүүшүүл урмашуулагдажа байдаг юм.

Социалис мүрысөө эмхидхэн ажаллаһанай ашаар комбинадай 1440 хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Тэрэ тоодо 7 хүдэлмэришэднай табан жэлэй хугасаа соо долоон жэлэй түсэб бэелүүлһэн байна. Эдэнэр хэд бэ гэбэл, бүд нэхэгшэд Галина Константиновна Шадрина, Валентина Васильевна Федосеева, нооһо һамнадаг аппарадуудай оператор Татьяна Фадеевна Петрова, утаһа бэлэдхэгшэ Агния Николаевна Абраменко, Матрена Васильевна Лосева, бүд үнгэлэгшэд Семен Перфильевич Гнеушев, Юрий Иванович Бурдуковский гэгшэд болоно.

Эршэтэ социалис мүрысөөнэй долгин дээрэ элдэб шэнэ үнэтэ уряа-үүсхэлнүүд гаргаа, Тиигэжэ, жэшээнь, эрхим шанарай продукци гаргаха талаар мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, комбинадай 220 хүдэлмэришэд һара бүхэндэ имагтал нэгэдэхи сортын продукци бүтээжэ амжаһан байна. Мүн тиихэдэ «Залуу хүдэлмэришэн бүхэндэ — ажалай түрүүшүүлэй бүтээсэ» гэһэн уряа доро комбинадай 162 һурган хүмүүжүүлогшэд хүдэлнэ.

Түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахые оролдон, комбинадаймнай коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа һэн. Тиигэжэ съездын нээгдэхэ үдэр болотор энэ жэлэйнгээ хоёр һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбөөн гадуур 10 тонно нооһо угааха, 4 мянган дүрбэлжэн метр нооһон бүд нэхэхэ, 150 мянган түхэригэй продукци худалдаха зорилго табигдаа бэлэй. Эдэ уялганууд сүм бэелүүлэгдээ.

«КПСС-эй XXVI съездэ —габшагай ажалай 26 недели» гэһэн урнатай мүрысөөн августын 18-һаа эхилээ һэн. Энэ мүрысөөндэ манай ээрэлгын цехэй коллектив комбинат дотороо түрүүлээ. Съездын урда тээхи үедэ элдэб шэнэ үүсхэлнүүд гараһан байна. Тиигэжэ «Табан үдэрэй даабарине — 4 үдэр соо» гэһэн үүсхэл нооһо илгалгын цехэй комсомолшууд, залуушуул гаргажа, нүхэдөө мүрысөөндэ уряалаа һэн. Мүн тиихэдэ Н. А. Лаптевагай ударидадаг нооһо ээрэгшэдэй бригада съездын нээгдэхэ үдэр болотор хоёр һарын түсэбһөө гадуур 7 тонно утаһа ээрэхэ уялга абаад, тэрэнээ бүри январиин 11-дэ бэелүүлээ бэлэй.

Харин Н. А. Протопоповагай толгойлдог нооһо угаагшадай бригада түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXVI съездын хүндэлэлдэ алмалта хэхэ хэрэгтэ ажалаа зорюулаа һэн. Тус бригада «КПСС-эй XXVI съездэ — габшагай ажалай 26 недели» гэһэн ажалай вахтада жагсахадаа, 1980 оной дүүрэтэр нооһо угаалгада хэрэглэгдэдэг 750 килограмм химикадуудые алмаха, съездын хүдэлһэн үдэрнүүдтэ алмаһан материалаараа хүдэлхэ гэһэн үндэр уялга абаһан байна. Тэдэнэр үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа сүм бэелүүлээ.

Бүхыдөө комбинат дотор КПСС-эй XXVI съездые угтуулһан габшагай ажалай вахтада 2245 хүдэлмэришэд, 11 бригада, 14 халаан болон 10 цех хабаадаһан байна. Энэ габшагай ажалай эршэ съездын хүдэлжэ байһаа үедэ улам шангадаад, мүнөө шье тэрэл хэбээрээ ябажа байнхай. Комбинадай коллективын мүнөө 1981 онойнгоо нэгэдэхи кварталай түсэбые сүм бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Г. КАЗАЧЕНКО,
Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай инженер.

Токарь Николай Корытов Улаан-Удын локомотивна депогой инструментальна цехтэ хүдэлдэг юм. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ залуу токарь ажалай өрхим дүнгүүдые харуулһан байна. Мүнөө тэрэ ажалайнгаа эршые һуладхангүй, халаан бүриннгөө нормые 120—130 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь Н. Корытов ажалдаа.

Үдэр бүхэн-габшагай

ЗАГАРАЙ

Өөһэдынгөө нүхэр, «БелАЗ-540» гэжэ автомашинын жолоошон, партиин райкомой гэшүүн Петр Ивановичтэй Базыкинай КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаһан ушараар «Татарский ключ» гэжэ карьероуправленийн хүдэлмэришэд омогорходог, түрүү жолоошонһоо жэшээ абан хүдэлдэг юм. П. И. Базыкин районой соогоо эгээл түрүүлэ «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй соо — зургаан жэлэй түсэбтэ» гэһэн үүсхэл гаргажа, социалис мүрысөөндэ нүхэдөө уряалаа һэн.

Съездын делегадай гараһан үүсхэлые тус предприятиин табан бригада, ажалай долоон түрүүшүүл халуунаар дэмжэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абаа. Жэшээнь, жолоошод В. А. Гробован, С. А. Таран, үрэнгэдэгшэ В. Ф. Трофимов гэгшэд табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэбди гэжэ үгэсэ үгэһэн байна.

Д. ТУМАНОВ.

ХОЙТО-БАЙГАЛ

БАМ-ай Буряадай участогай хүдэлдэг барилга-хабсаралгын «Водрем-82» поездын коллектив «Нэгэн бултанай, булта нигэнэй түлөө» гэһэн уряа доро ажаллажа, үдэрһөө үдэртэ үндэр бүтээсэ туйлажа, гүрэлгэ даабари болон абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлэ. 1977 онһоо хойшо Гранитный, Гоуджекит, Уоян, Северомуйск поселогуудай, Северобайкальск городой гэрнүүд соо халуун уурал, үһа дамжуулха түхеэрэлгэнүүдые тодхоһон, өөрөө тельнэнүүдые барилсаһан байна. Буряадай участогай бүх поселогуудые халуун уурал, үһаар тэдэ хангана гээшэ.

Тус коллектив арбадахи табан жэлэй даабари 1980 оной апрелиин 20-до дүүргэжэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгээр угтаһан юм. Ойн бэлгэй Ленинскэ Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан. Энэ түрүү коллектив партиин XXVI съездэ зорюулан абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлээ. Байгша оной даабари декабриин 25-да дүүргэхэр уялга абаба. Энэ зорилгоо бэелүүлхэ байха.

А. КРИВОВ.

ЗАХААМИН

Холтоһоной руднигай В. С. Шнайдерай ударидадаг хоёрдохи участогай коллектив ажадахи табан жэлэйнгээ түрүүшин жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэр нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ түлөө тэмсэжэ байна. Энэ коллектив КПСС-эй XXVI съездые угтуулан абаһан социалис уялганнуудаа сүм дүүргэжэ, съездын нээгдэхэн үдэр түсэб бүхыдөө 102,8 процент, үүнэй бүхэнэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102 процент дүүргэгдээ.

Эндэхи арбан бригадын түсэбтэ даабаринуудаа үүрэгшэ дүүргэнхэй. Социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ дабаршадай дунда И. М. Анисовой ударидадаг сэбэриннууд, В. А. Рябовай ударидадаг проходчигуудай эрмэлнуудые, мүн В. Г. Лямкинай толгойлдог проходчигуудай звеное нэрэлтэй. Тэдэнэр мүнөөшье хүдэлмэриингөө түсэбтэ графигые холо үрэдэ ажаллана.

Г. БАДМАЕВ.

БАРГАЖАН

Түрэл Коммунис партиин XXVI съездын хүндэлэлэй дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, Баргажанай леспромхозой модоной съездын нээгдэхэ үдэр болотор зорилгоо һарынгаа түсэб бэелүүлжэ, 6 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, зөөхэ гэһэн уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ, түсэбөөн гадуур дүрбэн мянга шахуу кубометр модо бэлэдхэ, складта зөөһэн байна.

Коллективэйнгээ хамтын ажалтада Лебяжийн модоной бэлэдхэлгын пунктын В. И. Тормозовой бригада шанаргүй, ехэ хубитаяа оруулаа. Тус бригада хоёр һарынгаа түсэбөөн гадуур табан мянган шахуу кубометр модо бэлэдхэ һэн байна.

Мүн модо зөөдэг машиннуудай экипажнуудшье эрхимээр хүдэлөө. Эндэ В. А. Русанов, П. И. Баталов, В. А. Гагарин, В. М. Егоров, А. К. Зыков, А. Х. Брыков, А. И. Крылетов, И. И. Гаськов гэгшэдэй экипажнуудай оролцоотой ажалые тэмдэглэлтэй.

Мүнөө социалис мүрысөөнэй эршэ һуладаагүй. Модоной нарые модошод габшагай ажалай һара гэжэ сонсоно. Хоорондоо мүрысэн, эршэтэй оролдосотойгоор хүдэлжэ байнахай.

Н. ГАЛДАНОВ.

ЭДЭ ПРЕДПРИЯТИ, НЭГЭДЭЛНҮҮД ГЭЭГДЭЛДЭ ОРООД ЯБАНА:

«Забайкаллес» нэгэдэл,
Байгалай модоной бааза,
Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинат,
«Буржелезобетон» нэгэдэл,
Һүнэй промышленностиин нэгэдэл,
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство,
Шулуутын холимол тэжээлэй завод,
Гүлишын промышленностиин министерство,
Ой модоной ажахын министерство.

Майла тээшэ зориһон автобусоо буугаад, Анаа голой талда эрьеэр зурын һунаһан ...лаан гэжэ бишыхан тосхон ...руу Жамьянай годирходо, хойто хүбшын оройгоор хүрилдэ, тэнгэрийн шарай барагар ...ра болонхой байба. «Баһал ...йн орохонь, бордоһолхонь ...ш даа. Сагаа һарамнай гаа...ааль» — гэжэ һанаһаар, хуу...ын модон хүүргэ хүрэжэ ...рэхэ үедэнь, хуурай сагаан ...ндаа хуудам талые хушан ...ддаржа эхилбэ. Тиихэ-

...ын алхамаа хурдадхажа, ...ы гаргыһаа хадууржа, голой ...ыр сахэ һуурин тээшэ ...ирэбэ. Зундаа тэрэнэй энээ ...ы ябахадань, элихэн зүргэ ...ридажа байгша бэлэй. Мү... саһа, мүльһэндэ хушаг...ын үгы болонхой. Нэгэ абяа ...ноһон шэнги болоод, гэ...ргэ эрьелдэхэдэнь, тээ ...ынаа, хойноһоонь үшее ...ргө-дүрбэн хүн дабшажа ...ба. Тэдэнэр баһал авто...ноо буугаа хаш. Жамьянай ...ргаһан мур дахан алхална ...ргэй. Саһанһаа булгаалан, ...ород гэнхэйнүүд. Тиихэдэнь ...ьянай досоо гансата гэ...ргэй болошобо. Тэнгэрийн ...ргэр шарайшье айдаһатай ...ыр үзэргдэбэ. «Миниий гар...ын зүргэ...» — гэжэ омо...ын шахуу досоогоо шэбэ...ын зуураа, Хорийн совхо...ай эн отделение эрхилэг... Базар-Дара Бальжинимае...ич «Жамьян Бадмаевич, гур...ай багаар зоноо суглуулаад, ...ааби, — гэжэ һануулһыень ...ндаа оруулжа, ябууд ...ндаа часаа хараадхина. Ар...ай гурба боложо байба. ...ын алхамаа үшее хур...ажа, бага бүхыд гээд, ...ын, саһа һүрин, клубаар ...ирэн хүлежэ байһан хүн ...ын тээшэ, тэдэнэй сэдьхэлэй ...ын татасье һанан һанан, ...ргыша жүдхэбэ...

* * *

...ыс тухай сагай үнгэрхэдэ, ...ын аварынгее гараар ура...ын хэһэн елег эреэн жаахан ...аана баринхай дэлхэйн ...ын дэргэдэ зоггоод, аала...ринхай асуудалнуудта тоб ...ой тодо харюунуудые үгэ...ой байба.

...ринхай коммунист луговод ...ибрыл Бадмаев ямаан һа...ын эльбэн, һууриһаа бодо...

— Юрэдее, мэнэ мэнэ бо...ноо байгаа партиимнай ...ын дээрэ тэрэ Америкын ...ас ноёдой ама таглахаар ...ас хабатай үүсхэл гү, ...ын дурадхал оруулагдаха ...ь гү? — гэжэ асуугаад. ...ыг хүрин нюдеерее ур...ань хараад зогсобо.

— Тиимэ, тиимэ. Тон зүб ...ь асуужа байна, — гэжэ ...ын дээрэ үндэгэшэн, ха...ын юумэндэ эдэбхитэй гэрэй ...ын хаанэр Цырендулма Цы...ова өөһа үгэбэ.

Жамьян Бадмаевич нэгэ ми...ын тухай абяагүй зогсожо, ...ын юумэеэ толгой соогоо ...ын багсаажа үзэбэ. Тиигээд ...ССР-эй ба Совет правитель...ын амгалан ёһоной поли...ын гол үндэһэнүүд дээрэ ...ожо, ООН-ой ендэр дээ...ын, мүн бусадшье үндэр ...ын суглаан хураал, кон...ренци, уулзалганууд дээрэ ...ын табан жэлэй туршада ...ын ороной оруулһан ду...ралнууд, шахардуу байдал ...ын оруулжа, буу зэбсэг ху...ын зорилгоор хэдэг тэм...ын тухайнь хөөрэбэ.

— Харин болохоёо байгаа ...ССР-эй XXVI съезд дээрэ ...ын ЦК-гай Генеральна сек...ирь Леонид Ильич Брежнев ...ын өөдэл үгнээгы удхатай, ...ын дэлхэйн хүн зоной амгалан клуб соо суглараашад дарьялдаба.

Һеспубликын габьяата малшанай үндэр нэрэ эзэргэдэ хүртэһэн Бал-Доржо Жапов бодожо:

— Малшад, юрэдее, малшад тухай тэрэ тоосоото элидхэл соо хэлэгдэхэ ха гү? — гэжэ маргаанлаг асууба.

— Заатагүй хэлэгдэхэ. Ехэ юумэнэй хэлэгдэхэнь лаб тай,— гэжэ Жамьян Бадмаевич һанаагынь шадаха эзргэзрэзэ заһаба. Тиихэ зуураа, энээхэн модон клуб соо суглараад, дэгэл хубсаһаяашье тайлангуй һуурһан үбгэн залуугүй, үхид, хүгшэдгүй юрын буряад зоной ороной ойгоо хүгжэлтэ, дабшалтын шэнэ шатаар үнэн сэдьхэлһэ һонирхожо, тэрээн тухай нигэжэ ярилдажа байһанда яаха аргагүй досоогоо баясаба. Иимэ халуун һонирхолой үүсхэгдэнэдэ, энэ заха холын заахан һууринай хүн зоной бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ боложо байгаа бүхы юумэндэ хабаатайгаа мэдэрдэг болоһондо миниишье пропагандист гээшэб гэжэ энээ руу жэлэй дүрбэн сагта КПСС-эй райкомой баталһан түсэбэй ёһоор нэгэн нитэ полит-үдэр үнгэргэхээ яарадагни удхатай байгаа бэшэ гү гэжэ Жамьян Бадмаевич Бадмаев досоогоо халта шэбшэбэ.

Юрэдеел, дэмы иишэ зүргэ гаргаагүйл хаш.

* * *

Һеергее бусаха, үнеехил модон хүүргээрээ гаража, үнеехил Майлынгаа автобусые үгтаха гэжэ ябахадань, Анаагай хойто хубшэ үүлэн һархаг бүхээгээ һагшаһаар, саагаан будаагаа сасаһаар лэ байба. Тугаарайнь гарганан зүргэнее мүнее сараашье үлеегүй... «Яашаха һэм, шэнэ зүргэ гаргана аабзабди», — гэжэ Жамьян Бадмаевич һурамхяар досоогоо шэбшэнэ.

Сэхынь хэлэхэдэ, КПСС-эй Хориин райкомои пропагандист, «Шэнэ Үдэ» газетын редакторай орлогшо, түрэл буряад хэлэн дээрээ уласхоорондын асуудалаар лекци уншадаг, хеерэлдеенүүдые үнгэргэдэг, район соогоо ори ганса шахуу мэргэжэлтэй энэ хүнэй эсэшэ сусашагүй эрмэлзэлээрээ эгээлэй зон тээшэ татаһан зүргэнь, Амгаланта, Анаагай фермэнүүд дээгүүр, Булам, Баксын эбэрэй механизаторнуудай полевой станууд соогуур, Үдын голоорхиной үбнэнэй отогуудай дундуур һунан герадаг зүргэнь хаанаһаа эхитэй хаб гэжэ һаяханал бодомжолжо үзэбэб. Тиихэдээл энэ хүнгэн хүлтэй, хеерүү үгэтэй, хүндэмүүшэ зантай, үйдаха, гашуудахые мэдэнгүй, урин налагайгаар энеэбхилжэл ябадаг хүниие үнинэй, дайнай һүүлэй жэлнүүдэй хүшэр хүндэ сагаа мэдэхэ, таниха аад, энэ асуудалаар мүнее болотор юундэ һонирхоогүй ябадагаа гайхааб.

Үнэхеереешье, зон тээшэ зориһон зүргэнь хаанаһаа эхитэй хаб? Зүргэ гээшэмнай, гол горхон шэнги, нэгэл эхитэй, нэгэл шэргээхэгүй, тэдхэжэ байха еерын бурьялма булагтай байдаг ха юм.

Магад арбан табатайхан Жамьян хүбүүн Хэжэнгын дунда һүргуулиин зургаадахи классай һурагша ябахадее, зунайнгаа амаралтын зулгы сагта эдэбхитэй избач Цымпил Цыренжаповатай эжэлшэжэ, Могсохон һууринай тэгэндэ оршодог модон хүрхигэр гэр соо үзэг, бэшэг мэдэхэгүй үбгэд, хүгшэд, үхибүүдые суглуулаад, Хасан нуур дээрэхи тулалдаанууд, хас тамгата фашистнарые холын Испанида нүнеен сохижо байһан баатар зоригто, барас хүсэтэ хүбүүд тухайгаа хеерэдэг үедее энэ зүргын эхин дээрэ анха гаража, элидхэл, хеерөенэй эди шэдиин амтые танижа болоо гү?

Али бүри хожомынь даа, 1943 оной аяма халуун зун, Манжуурай хилэ шадар, отделениин командир болонхой, Ленинэй дүрэтэй КПСС-эй гэшүүнэй улаан хабтаһатай билет сээжынгээ хармаанда һаяхана хэнэндээ, сэхынь хэлэхэдэ, далижанхай, гүнзэгы окоп соо түрэл оронойнгоо сэнхир тэнгэрийн аюулгүйе сахин хамгаалха деабаритай унтангуй хоножо һуухадаа, дивизионой командирай захиралтаар отделениингээ сэрэгшэдтэй үдэр бүри шахуу хеерэлдее хэжэ заншахадаа, энэл наһанайнгаа зүргэдэ эсэслэшэгүйгеер, эрьелтэгүйгеер шэлжэн ороһоноо Жамьян Бадмаевич ойлгожо магад...

Сайбар боро солдат жэбэ-хүүнээ тайлаа үшее уды ябаһан ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райкомой хоёрдохи секретарь хорин табатай Жамьян Бадмаев 1946 оной алтан намар аяар баруун захын Хеерхэ нютаг хүрэтэр хеерэлдее үнгэргэхэ гэһэн тодо деабаритай ябагаар зорижо гараад, тээ эсэд гэхэдээ, тэбхэр шулуу һандайлжа, үбэрһее хатаһан булаһан талха гарганд, хархор жажалдагаа, хармаандахи блокнодоо нээжэ, багтажа ядатарнь тэрээн соогоо бэшэһэн баримта, тоонуудые дахин дахин сээжэлдэдгээ гэрэлтэ һайхан амгалан сагай мүнхэ эхин дээрэ, тэрэл наһанайнгаа зүргые танин шэлэһэнээ баталһан үем мүн гэжэ мүнее лаблан хэлэдэг.

Үшее табан жэлэй үнгэреед байхада, КПСС-эй райкомдо ажалда ороһон Жамьян Бадмаев РСФСР-эй һүргуулинуудай габьяата багша Надмит Намсараевич Намсараевтай «Знание» бүлгэмэй таһагые Хэжэнгын райондо түрүүшынхээ эмхидхэлсэжэ, тэрэнэйнгээ харюусалгата секретаряар һүнгагдаһанаа мүнее мартаха аал?

Тэрэ гэһээр тэбхэр гушан жэл урдан үнгэрбэ. Энэл гушан жэл үтатай наһанайнгаа зүргеершье дабшахадаа, ажабайдалайнь таһаршагүй нэгэ хуби болоһон хүдэлмэриингее алтан жолоое, олдоһон оньһые алдангуй мүнеедэрэй үндэртэ хүрэһыень эли бодо баримталһан республикын элдэб дээдын зургаануудай .Хүндэлэлэй грамотанууд, СССР-эй ба РСФСР-эй «Знание» бүлгэмүүдэй түбэй правленинүүдэй хайра, шангууд Жамьян Бадмаевичай зузаан данса соо олохон лэ бии даа.

Тэдэнь, нүгее талаһаа, зоной сэдьхэл зүрхэн тээшэ, арадай гүн руу Жамьян Бадмаевичай татаһан зааханшье һаа, баларшагүй зүргын эхилхэнээ тон зүб шэглэлтэйе баһал баталан гэршэлнэ гээ һаа, багаханшье алдуу болохогүйл.

* * *

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар «Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болоһонтойнь дашарамдуулан, үзэл сурталай фронтын сэрэгшэ, үнинэй журналист Ж. Б. Бадмаевые шагнагшадтайнь хамта халуунаар амаршалха зуураа, тэрээндэ сэхэ хабаатай буряад арадайнгаа нэгэ нимэ сэсэн мэргэн үгэ эндэ дурдаха дуран хүрэнэ:

ЗОНОЙ ЗҮРГЭ ЗОЛТОЙ...

А. ЖАЛСАНОВ.

Хориин район.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИТЭЙ

ЗОНОЙ ЗҮРГЭ ЗОЛТОЙ

НОМОЙ ТАГ

«БУРЯАД ЗОНОЙ УРДАНАЙ, МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ»

Иимэ гаршаагтай ном үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багаар хэбэлэлһээ гараа һэн. Буряад зоной урда сагай, мүнөөнэй гэр бүлын байра байдалые шэнжэлэн материалнууд энэ суглуулаарида оруулагдаа. Мүнөө үедэ бии болоһон шэнэ ёһо заншалнууд эндэ харуулагдана, мүн урда сагта оуряад зоной байдалда үзэгдэдэг, шажан мүргэлтэй холбоотой заншалнууд мүн лэ шэнжэлэгдэнэн байна.

Буряад орондо һүүлэй хорёод жэлэй туршада этнографида хабаатай асуудалнуудаар хэгдэһэн шэнжэлэлгэнүүд энэ ном соо тодорхойлогдоно. Сэлэнгын ба Баргажанай буряадуудай мүнөө үеын түрын ёһо гурим шэнжэлһэн К. Д. Басаевагай ехэ статья эндэ бии.

Буряад зоной мүнөөнэй байра байдал тухай, зарим нютагай буряад хубсаһа хунар, гоёолто зүүдхэл тушаа, ажабайдалда шэнэ ёһо гуримуудай нэбтэрүүлэгдэжэ байһан тухайда статьянуудые тэндэ уншажа болоно. Сэлэнгын район доторхи нютагуудай нэрэнүүдые шэнжэлжэ үзэһэн статья һонирхомоор.

Бөөгэй шажан тухай, тайлган тухай болоод бусад асуудалнуудаар бэшэгдэһэн статьянуудые энэ ном соо уншагшад олохо. Элитэ эрдэмтэн, һаяшаг наһа бараһан Е. М. Залкинд, түүхын эрдэмэй кандидат Т. М. Михайлов, профессор Г. Д. Санжеев, Н. В. Ким болоод бусад эрдэм шэнжэлэгшэдэй статьянууд суглуулбарида оруулагданхай.

Мүн Буряад орондо үзэл сурталай хүдэлмэриие шэнжэлгэ тухан ном, хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ Буряад зоной хүдэлмэрийн ангиин соёлой техническэ хэм хэмжээнэй дээшэлһэн тухай научна хүдэлмэрилэгшэ В. В. Беликовэй ном, буддын, бөөгэй, ородой шажанай мүнөө үеын асуудалнууд гэжэ суглуулбари хэбэлһээ гаража, номой магазинуудта ороо.

Д. ЖУГДУРОВА.

МАРТЫН 21—ҮНДЭҺЭ ЯҺАНАЙ ТАЛААР ИЛГАН ГАЗААШАЛАЛГЫЕ УСАДХАХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

ЗҮҺЭ ШАРАЙН ИЛГАА ГАРГАЛГА

Урда Африкын Республикын нинслэл хото Преториин түб газарта гранит шулуугаар баригдаһан мавзолей—Урда Африкада түрүүлэн нүүжэ ерэһэн Голландиин хүнүүдэ зорюулжа бодхоогдоһон памятник тобойн харагдадаг. Энэмнай тэдэнэй үри бэенэрэ—африканернүүдэ эгээл нангин газар болодог гээшэ. Мавзолеи соо «герёйнуудай зал» гэжэ байдаг. Энэ ороние абаад, Европоһоо анха түрүүн буу шуугай хүсеер даилан Урда Африкада нүүжэ ерэһэн хүнүүдэй ажабайдалай зураглалнууд эндэ шэнээр харуулагданхай.

Зүһэ шарайн илгаа гарганлгын гурим ЮАР-ай бүхы хүн зоной—сагаан, мүн үнгэтэ шарайтайшуулай, индийцүүдэй, хитадуудай, Африкын үгсаатанай аша туһада байгуулаганхай гэжэ африканернүүд этигүүлхэ гэжэ ороллодог байна. Илангаяа эдэ һүүлшын үндэнэ Яһатанай аша туһада зорюулагданхай, яахадаа гэхэдэ, тэдэнэр ондоо зонуудтай холисолдохо дурагүй, еөһэдынгее онсо еерэ шанар нариннаар сахидаг юм ха. Гэхэн дашарамде, мүн лэ энээниие дээдэ түрэлтэ бурхан еереешье хүсэдэг лэ гэжэ африканернүүд этигүүлхые ороллодог байна. Бурхан мүн лэ энэ юртэмсэдэ хүн бүхэнэй эзэлхэ һуурииень тодорхойлоо. Тиихэдээ сагаан шарайтайшуул бурханай зарлигаар социальна байдалай эгээл дээдэ шатые эзэлнэ гээшэ. Харин африкынхид хараал шэрээлдэ хүртэнэн Хамай үри бэенэр байһан тула доодо захада байна ха юм. Ушар нимэнээ ЮАР-ай правительство юрэл бурханай зарлиг дүүргэнэ ха юм даа. Ябууд ниидэжэ ябахадаа Иоганнесбургда буухадамни намда нэгэ африканер иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Африкынхид шэлэхэ арга боломмогүй, тэдээндэ библишье, бидэшье шэлэхэ арга үгэхэгүй. Тэдэнэр манай шидхэбэринүүдые үгтан абадаггүй ааб даа, тэдээндэ хододоо эсэргүүсэн тэмсэдэг шуу. Тезд тэдээндэ шэлэхэ арга байхагүй».

Энэмнай үндэнэ яһанай илгаа гарганшадай хэлэдэг үгэ гээшэ. Тиигээд зүһэ шарайн илгаа гарганлгын хүлинуудта реформо хэжэ эхилһэн тухай ЮАР-ай мүнөөнэй премьер-министр Питер Ботын шалихые хэншье ёһотоор хүлеэн аһаагүй. Һандалинууд дээрэ «имагтал сагаан шарайтайшуулда» гэжэ бэшээтэй гаршаагуудай үгы бололго, африкынхидта зорюулжа пляжуудые (уһанда орохо газар) нээһэн ушар фабрика, заводууд африкынхидай гараар бүтээгдэнэн байха юм.

Үндэнэ яһатанай илгаа гарганлгын гурим Африкын хүн зондо аша туһа хүргэдэг гэжэ али олоор шашалдахадаа, расист-африканернүүд еөһэдынгее ерээдүйн түлее һурдэн айжа байһанаа мэдүүлнэ гээшэ. Энэл ушарһаа Африкын хүн хүсэд болбосорһон хүн бэшэ, имагтал бар хүсэ мэдэдэг гэжэ байгаад, саг үргэлжэ дабтадагынь ойлгосотой ха юм даа. Дээрэ дурсагдаһан африканер-расист ходо иигэжэ дабтадаг һэн: «Соуэтодэ шэнэ восстаниин болоо һаань,' тэдэниие пулемёдоор буудажа алахабди. Юуб гэхэдэ, бурхан үгэ хүүр дуулдаггүйшүүлые хэнээхэ эрилтэ табина бшуу. Тэдэнэр еөһэдынгее һуури байра мэдэхэ ёһотой».

Үндэнэ яһанай талаар илган газаашалалгын гуримай хосорон һалаад байоалнь, африканернүүдэй соёл болбосорол, африкаанс хэлэн хосорхо гэжэ расистнууд хэлэжэл байдаг. Тэдээнэй бодомжоор болоо һаа, имагтал нюур шарайн илгаа бариматалан, амиды үлэжэ болохо жэшээтэй ха. Африканернүүдые, тэдэнэй соёл болбосоролые үгы хэхэ тухай эндэ ородоошье хэлэгдэнэгүй гэжэ Урда Африкын Африканска национальна конгрессэй президент Оливер Тамбо хэлэнэ. Африкынхидай эрхэ сүлеегэй түлее, орон доторнь олон үндэнэ яһатанай общество байгуулхын түлее тэмсэл хэгдэнэ, тэрэ общество доторбултадаа—сагааншье, харашье шарайтайшуул, индийцүүдшье, үнгэтэ шарайтайшуулшье — адли байдалтай болохо байха.

Зүһэ шарайн илгаа гарганшад африкынхидта эсэргүү сэхэ, нюуса далдагүй мүрдэн хюдалга хэдэг байна. Бодото дээрээ энэнь үндэнэ яһанай талаар илган газаашалалгын гуримай гүрэнэй хуулита политика болонхой. Түрмэ шоронгуудта саг үргэлжэ 100 мянга тойрон африкынхид хаагдадаг, тиихэдэ үндэнэ яһанай талаар илган газаашалалгын хуулинуудые эбдээ гэжэ һэжэглэгдэнэн миллион үлүүтэй хүнүүд һара бүри полицида баригдадаг юм. Ороной саган шарайтай бүхы зон эзбсэгжэглэгдэнхэй гэжэ Иоганнесбургын аэропортын нэгэ эхэнэр алба хаагшын намда хеерэжэ үгэһэниинь дэмы бэшэ ха. Пистоледдээ абангүйгеер би гэртэнээ гарадаггүйб гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

Гэбэшье сагаан шарайтай таба миллион хүнүүдэй Африкын диилэнхи олонхи зониие эзэрхэн зонхилхонь бүри бэрхэтэй болоожо байна гэжэ зүһэ шарай илган газаашалдаг засагаархид ойлгодог юм. Тиимэһээ тэдэнэр еөһэдтее «союзнигуудые» бэдэржэ байнхай. Сагаан шарайтайшуулай тоодо элдэб үнгэтэ арһа нюуртай хүнүүдые оруулжа болохо юм, эдэ үнгэтэйшүүлшье гол түлэб африкаанс хэлэн дээрэ дуугаралсадаг шуу гэжэ ЮАР-ай премьер-министрэй хэһэн мэдүүлгые эгээл иимэ удхатайгаар ойлгохо хэрэгтэй. Хитадууд болон японтон «хүндэтэ сагаан шарайтайшуул» гэжэ үнинэй нэрлэгдэдэг болонхой. Тиигэжэ, арһа яһанай илгаа гарганшадай тоосоогоор, «сагаан шарайтайшуулай» тоо тухайлхада 9 миллиондо хүрэхэ, тиигэбэл африкынхид орон дотороо еөһэдынгее засаг түрэ хараха-шьегүй байха. Ондоогоор хэлэбэл, АНК-гай орган болохо «Сечаба» журналай үнэн зүбеер тэмдэглэһэнэй ёһоор, үндэнэ яһанай илгаа гарганшадта зорюулан, «амгалан ажабайдалай» хэдэн арбаад жэл «худалдажа» абаха гэһэн эрмэлзэлынь эли тодоор харагдана.

«Уласхоорондын мүрдэлгэ хюдалгада» национально-сүлеерэлгын хүдэлеенүүдэй «хабаатай» байһан тухай США-гай шэнэ президент Рейганэй ба гүрэнэй секретарь А. Хейгын хэһэн мэдүүлгые Преторидо урма баяртайгаар угтан абаа. Үндэнэ яһанай илгаа гарганшад ЮАР-тахи, Намибидахи африкынхидые мүлжэн дарлалгаяа үргэлжэлүүлхэ, нюур шарайн илгаа гарганлгын гурим бүри хатуу шанга болгохо гэһэн еерэ онсо дохёо мэтээр энэ мэдүүлгые сэгнэһэн байна.

Гэбэшье түүхын урагшаа дабшалгын хүдэлеее үшее хэншье зогсоожо шадаагүй юм. Урда Африкын арадуудай эрхэ сүлеегэйгее түлее хэдэг тэмсэл улам үргэдэнэ, эрхэбэшэ, амжалтаар түгэсэхэ байха. Энэ тэмсэл мүнее бүхы ороние доһолгоо бшуу. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэһэн элидхэл соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, «классическа» колонизаторнуудай ба үндэнэ яһанай илгаа гарганшадай ээзэрхэн зонхилого дүүрэхэ дүтэлее гэжэ Зимбабве Республикын мүндэлэн бии бололго, Намибидахи, мүн мүнее ЮАР-та болодог тэмсэлэй улам шангадажа байгаа эршэ хүсэн эли тодоор харуулна.

Анатолий ЖИГУНОВ,
АПН-эй корр.

Дар-эс-Салам.

АЖАЛШАДАЙ НӨӨТЭЛҮҮДҺЭЭ

МАЛШАДЫЕ БАЯРЛУУЛАГША

Яруунын районой «Улаан-Туяа» совхозой малай гүүртэнүүдтэ уһа шэрэдэг автомашиныг жолоошон Александр Мангутовые эндэхи үхэршэд бултадаа хүндэлдэг заншалтай. Ушарынь хадаа тэрэ гүүртэнүүдые үдэр бүри уһаар таһалдуулангүй ханга-хаһаа гадна, малшадта али болохоор туһаламжа үзүүлдэг байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Александр Мантутов малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь үхэршэдтее горитой хубитаяа оруулалсана.

Д. ШИРАБОН.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэй хонишон Хубисхал Цыренович Цыреновэй даадаг отарада мүнее хурьгад түлэг дундаа абтажа байна. Эндэ бүхыдее 600 эхэ хонин харууһалагдана. Хонишод байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһее 90 хурьга түлжүүлхээр түсэблэһэн юм. Эдэнэр эхэ хонин бүриһее хурьга түлжүүлжэ, хурьган бүхэнэйнее шэгнүүрые 20 килограммда хүргэхеер зорилго хараалаа.

Р-Д. ШИРАБОН.

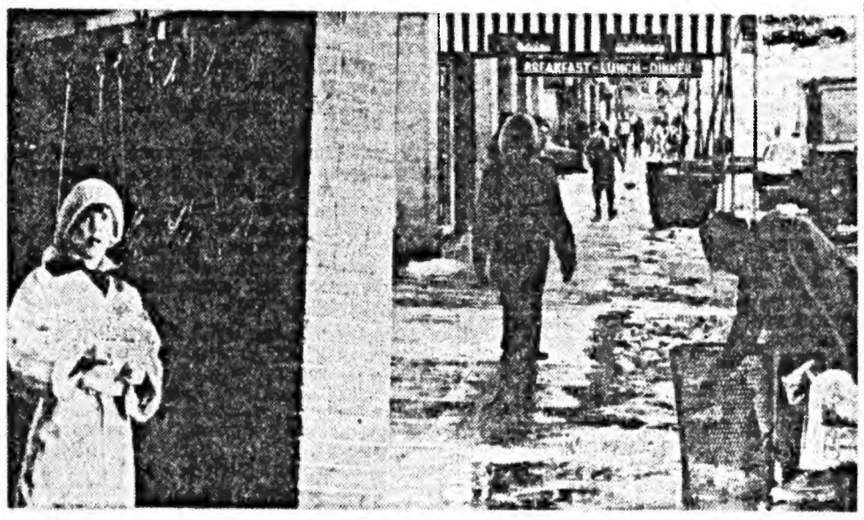

Ажалгүйдэлгэ, үлэсхэлэн хооһон байдал, ерээдүй тухайгаа зүрхэсэн бодомжолго — Америкын Холбоото Штадуудай олон миллион хүн зон нимэ байдалтай.

Пэтрик ороидоол 12-той, гэбэшье бусадтай адли Нью-Йоркын складуудай нэгэндэ ажалладаг (зүүн гарай зураг). Пэтрик гэр бүлынхидтее багаханшье һаа, туһа хүргэхэ байһандаа баяртай. Һураха гэһэн бодол тэрээндэ үгы.

Баруун гарай зураг дээрэ харуулагдаһан американецай хүбі заяан хүнгэн бэшэ. Туража үхэхэгүйн түлее тэрэ гуйраншалха гү, али бог шорой сооһоо эдихэ юумэ бэдэрхэ баатай болоно.

ТАСС-ай фотохроника.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

МНРП-гэй ЦК-гай ПРОЕКТ

...УЛААН-БААТАР. МНР-ын хүгжэлтын шэнэ, долоо...ын табан жэл — социа...ын материально-техниче...ой үндэнэ һуури табиха, нии...ын харилсаа парижуулан ...ажаруулхын тула МНРП-ай шиидхэхэ программна ...ирилгонуудай шухала шата ...ой, — гэжэ партийн ...VIII съезд дээрэ харагда...ан «1981—1985 онуудта ...НР-эй Арадай ажахы болон ...ой хүгжеехэ гол шэглэл...ууд» гэһэн МНРП-гэй ЦК-...ын проект дотор хэлэгдэнэ.

Арадай ажахые тааруу тэг...ээр хүгжеехэ, тэрэнэй ашаг ...ые дээшэлүүлхэ, эрдэм бо...ын техникын туйлалтануу...ые нэдтэрүүлэн дэлгэрүүл...ье, тэрэшэлэн ороной эко...омическа хүсэ шадал улам ...ирьбадахаа, тиигэһэнэй үн...ааеер арад зоной байдал ...ашаадань һайжаруулха хэм...ын ябуулганууд гол зорил...ын болгогдон табигдана.

ПРАГА. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак албанай хэрэгээр эндэ ерэед байһан США-гай Компартиин Генеральна секретарь Г. Холлтой уулзаа.

Аха дүү хоёр партийн хүтэлбэрилэгшэд марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай үндэһеер, КПЧ-гэй ба США-гай Компартиин хоорондын харилсаа холбоое улам гүнзэгырүүлхэ, ...ын хүрэлцэлтэй, ...ын ...ын ...ын

Энэ хуудаһандамнай уншагты:

ЭРИД ШАНГААР ТЭМСЭХЭ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАСАДА

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

ЭХЭ-ГЕРОИН ХУБИТА

Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозһоо Эб найрамдалай жасада һүүлэй табан һарын туршада һара бүри 50 түхэриг ородог болоо. Һүүлэйхинь гэбэл, КПСС-эй XXVI съездын болоһо байха үедэ ороо һэн. Банкын тусхай бланк дээрэ гансал «Эб найрамдалай жасада һайн дураар оруулһан мүнгэн» гэжэ тэмдэглэнхэй.

Зүгөөр, хэн оруулаа юм? Бригада, звено гү, али һүнэй фермын коллектив байгаа юм гү? Хэн бэ гэжэ юундэ сэхэ тэмдэглээгүй юм? Иимэ асуудалнуудтайгаар бидэ Эб найрамдалай совет жасада туһаламжа үзүүлдэг Сэлэнгын районой комиссиин түрүүлэгшэ Ц. Г. Дандаровада хандабабди.

— Һара бүриин 50 түхэриг — уужам тэнигээн сэдьхэлтэй ажалша эхэнэр, Эхэ-герой Раднацыбик Бадмацыреновна Бадужиновагай хубита гээшэ, — гэжэ Цэндэ Гатановна мэдүүлбэ.

Раднацыбик Бадмацыреновна пенсионер юм. Тиигэбэшье Радна Самбуевич нүхэртэеэ һүрэг хони харууһалдаг. Хонин ажал дээрэ эдэнэр хори гаран жэлэй туршада худэлнэ. Түл абалгыншье халуун хаһада ондоо тэзһээ ерэһэн хурьгашангүйгөөр гарасалдадаг, үхибүүдынь туһалдаг гээшэ ааб даа. Тэдэнь хара багаһаа ажал хэжэ һураһан. Хоёр ехэ хубүүдынь түрэлхидөө дагажа, малшанаар мүнөө худэлдэг. Алексей гэжэ гурбадахи хубүүниинь зоотехник болонхой. Дулма басаганиинь мүн лэ зоотехнигэй мэргэжэлдэ һурана. Дарима басаганиинь совхоздоо бухгалтераар худэлдэг, Должид, Бимбасу хоёр— соёл гэгээрэлэй мэргэжэлтэд юм.

«Үхибүүд лэ жаргалтай байг» гэжэ Раднацыбик Бадмацыреновна, Радна Самбуевич хоёр бүхы наһаараа эрмэлзэжэ ябам

— Энхэ тайбан байдалай түлөө, бүгэ бэрсэг дэлхэйн бүхы үхибүүдэй зол жаргалай түлөө Эб найрамдалай жасада оруулгаа хубитые оруулха тухайгаа нүүдэ хэлэхэдэм, тэрэмни намаяа дэмжэ ааб даа, — гэжэ Эхэ-герой хөөрөө нь —Москваһаа, эб найрамдалда, улад зонин жаргалай түлөө зохёон байгуулхы ажалда түрэл партиимнай съездын уряалһан эрэ түгэс үгэнүүд манайшье урма зориг бадруулаа. Энэ уряада харюу болгон, Эб найрамдалай жасада оруулха өөрынгөө хубитые 500 түхэриг хүргэхэб гэжэ мэдуулнаб.

Т. ГАРМАЕВ,
Эб найрамдалай совет жасада туһаламжа үзүүлдэг Буряадай комиссиин-харюусалгата секретарь.

ХУЛГАЙ ҺҮНӨӨГДЭХӨӨР БОЛОО

ХЭТЭ урда сагһаа хойшо хулгай хэгшэд хүн зондо шоо үзүүлдэг, шобто харагдадаг байһан гээшэ. Ямаршье арад зоной дунда хулгайшадые хороноор хадхаһан хошон үгэнүүд олон байдаг.

Буряад зон хулгайшадые, хулгайе шүүмжэлһэн онобшотой хурса үгэнүүдээр мүн лэ баян юм. «Хулгайһаа һане бү хулеэ», «Хулуубан зөөри хоол болохогүй», «Хулгайша хүнэй нюдэн хуйтэн», «Хулгайшые хуули заһаха» гэхэ мэтэ оньһон үгэнүүдһээ ухаа абахаар.

Тиин хулгайшадые мнин хурса хэлээр хадхаад үнгэрдэггүй, тэдэнэрые нютагай зон хамтарха гү, али хуулиар хэнээдэг байгаа. Урдандаа монголнууд хулгайшадай хүзүүндэ нүхэтэй хүндэ хабтагай хэжэ бүхэлөөд, олон зоной ябадаг газарта һуулгажархидаг байһан гэдэг. Хитадууд түрүүшынхээ хулгай хэбэл, хүнэй хургануудыень сабшадаг, хоёрдохёо баригдахадань—гарынь таһалдаг хуулитай һэн.

Мүнөөшье гүрэн бүхэндэ хулгай хэлэн хүнүүд, тонуулшад түрмэдэ хаагдана, толгойн саазада оруулагдана. Манайшье орондо хулгайшад хуулиин харюусалгада хабаадуулагдажа, хэдэн жэлээр эрхэеэ заһагдадаг байна.

Мүнөө үе сагта, манай социалис Эхэ орондо хүнүүдэй хулгай хэхэ ямаршье үндэһэ, шалтагаан байхагүй. Үнэн сэхээр худэлхэеэ һанаһан хүн бүхэндэ ажал бии. Һайнаар худэлөөл һаа, баян дэлгэр ажаһууха аргатайшьебди, ажаһуунашьебди.

Тиигэбэшье хулгай хэхэ, гүрэнэй ба хамтын зөөри үбэршэлхэ, хүн зоной зөөри зөөшэ хулууха баримтануд гүйсэд усадхагданагүй. Хулгай гээшэ олон янзын байдаг ааб даа. Заримашуул хулгай хэжэ байнаб гэжэ һанангүйгөөр тэрээндэ хүрмэлдэшэнэ. Жэшээнь, гүрэнэй электрын элшэ хулгайлжа, гэр байраяа дулаасуулдаг, эдеэ хоолоо бэлдэдэг баримтануд Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ, Загарайн районой Эрхирэгэй совхозуудта, мүн бусадшье ажахынуудта элишэлэгдэһэн байна. Эдэ зон эдихэ уухаар дутаад иигэнэ бэшэ, харин бултанһаа баян шадалтай байха юм. Хэнтэг һанаан лэ тэдэнэрые иимэ нүхэ руу түлхинэ бшуу даа.

Һүүлэй үедэ хүтэлбэрилхы зарим тушаалтад өөрынгөө эрхэ үлүүдүүлжэ, хуули буса ёһоор гүрэнэй зөөри үбэршэлжэ байһанаа баригдаад, тушаалһаа абтажа хаягдаһан үшар үзэгдэбэ. Эдэнэр юугээр дутааб? Юугээршье дутаагүй, харин хомхой хобдог һанаан энээндэ хүргэнэ ха юм.

Тиихэдэ «үлүү хараад, булуу химэлдэг» хуйхэрнүүд хаа яа ушардаг. Тэдэнэр хони мал, ороӧһо таряа, холимол тэжээл гэхэ мэтые үбэршэлжэ, хулуужа архи тамхин болгожо һалгадаг.

Хуулиин наһанда хүрөөдүй зарим үхибүүд миил хоро хүргэхын, зүрхэтэй байһанаа харуулхын тэдысэ гэхэ гү, али ямаршье олзо олохо хүсэлгүйгөөр айлай үүдэ үрхэ эбдэжэ, сонхо соо тэһэлжэ, жэжэ божо юумэ һуулидаг байха юм. Хэрбээ эдэнэрые саашань һула табибал, магазин, склад эбдэжэ орохо тонуулшад боложо ошохо бшуу.

Тиимэһээ үхибүүдые хара багаһаань зүб мүрөөр хүмүүжүүлхэ, элдэб хазагай ябадалһаа, хулгай худалһаа тэдэнэрые абарха худэлмэри бүхы түрэлхид, һургуули, багшанар саг үргэлжэ ябуулха уялгатай, энэ талаар харюусалгатай гээшэ. Теэд эндэ дутагдалнууд олон ушардаг байха юм.

Һургуулиин һүүлээр үхибүүдэйнгээ юу хэжэ сагаа үнгэргэдэгые, хэнтэй юунтэй нүхэсэдэгые эхэ, эсэгэнэр мэдэжэ байха, ёһотой. Тиигээгүй һаа, миил «һула табиһан һүр, дэмы табиһан дээһэн» болоно ха юм. Хожомынь тиимэ дурандаа ябаһан үхибүүдые зүб мүртэнь оруулхань бэрхэл байха.

Хэннье өөрынгөө үрнэрые хулгайшан болгохо хүсэлтэй байдаггүй гээшэ бээ. Тиимэһээ тэдэнэр үхибүүдтээ сэбэр сэхэ ажабайдалай бодото жэшээ харуулха ушартай. Теэд зарим нэгэшүүл энэ үлгаяа дүүргэдэггүй, хулгай хэхэ, худалаар хэлэхэ гээшэ эгээл адаг муу ябадал гэжэ ойлгуулхын орондо бүрүү тээшэнь шалижа һуудаг. Хэтэрхэдэ хулгай хэхэдээ үхибүүдээ дахуулдаг муутай.

Хулгайтай, хулгайшантай тэмсэхэ хэрэгтэ хуули захиргаанай эмхи зургааануд, милиц, сүүд, прокуратура бүгэдөөрөө шангаар тэмсэхэ, нэгэшье ушар, баримтые мини орхингүй. «хара һабартание» элишэлхэ зэргэтэй. Тиин гэнэз милициин зарим отделениин худэлмэрилэгшэд жэжэ божо хулгайе тоогүй орхижорхидог, саг соонь хэмжэ абадаггүй байна. Иимэ баримтануд дотоодын хэрэгүүдэй Ивалгын отделениидэ дайралдадаг. Илангаяа город шадарай хамтын саад соохи зунай гэрнүүдтэ хулгай ороо гэжэ мэдэсэхэдэ, тэдэнэр балай худэлжэ үгэдэггүй. Харин эндэл хуулиин наһанда хүрөөдүй хубүүд аашалдаг байха юм.

Гэхэтэй хамта хуули захиргаанай эдэ зургааануудта олониитэ, арадай хинагшад ехэ туһа хүргэхэ байна. Коллектив бүхэндэ арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнууд бии. Эдэнэр гүрэнэй, хамтын зөөри үригшэдые, үбэршэлэгшэдые саг дары элишэлхэ уялгатайшье, аргатайшье. Мүн предприяти, ажахы, эмхи зургаан бүхэндэ коммунистнууд, комсомолшууд, арадай депутадууд олон. Энэ ехэ хүсые шадабаритайгаар элсүүлбэл, хулгай хэдэг ганса нэгэн хүнүүдэй харгы хүсэдөөр хаагдаха гээшэ. Имагтал хүн зоной дохёо болон мэдээсэлнүүдтэ, шүүмжэдэл болон бэшэгүүдтэ анхаралтайгаар хандажа, саг дары шалгалта хэжэ, гүрэнэй, хамтын зөөридэ хомхойрогшодые элишэлжэ байха шухала ааб даа.

Ямар хүнүүд хулгай хэнэб гэжэ шэнжэлээд үзэхэдэ, сохонхидээ ажал хэхэ дурагүй, хүнгэн юумэ бэдэрээд зайгуултадаг, архида хорхойгойшуул дайралдадаг байна. Иимэ зон коллектив, нютаг дотор мэдээжэ шахуу байдаг. Эдэнэрэй хоиноһоо олоной нюдэн табигдаха ушартай.

Тиин заримашуул хулгай хэжэ байһан хүниие хараад, дуугай үнгэрдэг, далдалдаг гү, али хулгайлһан юумэн гэжэ мэдэжэ байгаад, тэрэниие хүнгэн сэнгээр худалдан абадаг байха юм. Энэмнай одоол манай ёһо гуримда таарахагүй, хулгайшанда туһалһан гэмтэ ябадал болоно бшуу. Тиимэшүүл баһал хэнээлгэдэг байна.

Хулгайшан бүхэн олон зоной хабаадалгатайгаар сүүдлүүлхэ, гэмээ хүсэдөөр амсаха ёһотой. Эдэнэртэ ямаршье хүнгэлэлтэ үгтэхэ зэргэгүй, олондо шоо үзэгдэхэ, шобто харагдаха ушартай. Тиигээл һаа, үүдэ үрхэөө, хобто шэбтэеэ суургадахаяа болихо, хүнэй юумэндэ гараа хүргэгшэд үгы болохо бэлэй. Ямаршье һайн байгааб даа.

Манайда худэлмэригүйдэлгэ үгы байна. Зүгөөр... ниитын ажалһаа хулжаха, эдишэ абаха, хонжоо наймаа хэхэ ябадалнууд, ажал хэнгүйгөөр олзо олохо, социалис зөөридэ гар хүрэхэ гэхэ мэтэ элдэб ябадалые эмхидхэлэй, финансова, юридическэ бүхы аргаар оптолон болюулха хэрэгтэй... Эдэ бүгэдэ юрэ бүсын үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ бүхы ажалша коллективүүдэй, ниитын бүхы организацинуудай, бүхы коммунистнуудай хүсэл оролдолго зорюулагдаха ёһотой... Һайн ажаһууха хүсэлэнтэй хүн ехээр, һайнаар худэлмэрилхэ зэргэтэй гээд КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна.

Энээн дээрэһээ бодохо, социализмын үе сагай шэнэ хүниие хүмүүжүүлхын тула ехэ худэлмэри ябуулха хэрэгтэй байна бшуу.

А. БОРИСОВ.

ЭРТЭ УРДЫН ХҮШӨӨНҮҮД ҮНЭТЭЙЛ

Табхарай ороидо гараад харахада, тойроод тэмээнэй бүхэнгүүдтэл адли шобогор хадануд, мүнсэгэр сагаан гүбээнууд, хойшоо Ивалгын уужам тала нэмжыдэг. Мүн эндэ тэндэ обоо шулуунууд харагдадаг.

Эгээл эндэ бүри эртэ урда сагта Аэн түбиин гүн рууһаа нишэ ерэһэн гуннууд гэжэ нүүдэлшэ зоной байһан газар бии юм. Тэдэнэй шулуугаар бодхоӧһон түхэреэн хүрез мүнөө газарта булагдажа, миил гүбгэрхэнүүд зурууд болон харагдадаг. Тэрэшье гайхалгүй. Гуннуд эндэ аяар хоёр мянган жэлэй саада тээ ажаһуугаа бшуу.

Энэмнай эртэ урда сагай түүхын болон этнографиин айхабтар һонирхолтой, шухалашье дурасхаалта зүйл болоно. Улаан-Удын районой һургуулинуудай һурагшад эндэ ходо ерэжэ, түүхын хэшээл үнгэргэдэг, һонирхолтой бэдэрэлгэ хэдэг юм. Хэдэн мянган жэлдэ газар доро хэбтэһэн ,тэрэ урда сагта ажаһууһан зоной барижа ябаһан хэргэсэл хаа-яа эндэһээ олдодог байна.

Бүри урданһаа хойшо, аяар 1300 жэлэй саана энэ Ивалгын голдо нүүдэл байдалтай малша зон ажаһууһан гэжэ түүхын баримтануд харуулна. Эиӭниие гэршэлһэн бэшэгтэй, зурагтай шулуунууд, хүнэй хүүр дээрэ табиһан обоо шулуун эндэ дайралдадаг. Иимэ байдалтай зон Буряад ороной бусадшье газар нютагуудта ажаһуугаа гэжэ үндэр хада хабсагайн шулуун дээрэ байгаалиин шара шэрээр хэһэн тэмдэг, зурагууд баһал гэршэлдэг юм. Энэмнай Байгалай зүүн бэеын арадуудай эртэ урда сагай уран зурагай шухала памятник болоно бшуу.

Гүн Сабаа гэжэ газартахи үндэр хадын шулуунда зурагдаһан зурагууд бронзо, эзбсэгтэй байһан үе сагай үлэгдэл гэжэ тодорохой.

Сэлэнгэ, Дауриин тала дайда урда сагта Байгал, Яхад ороной хүн зониие Түбэй Азиин оронуудтай холбодог коридор байһан гэжэ түүхэ гэршэлнэ. Энээгээр хойто зүгэй ангуушад олзолһон ан амитадай арһа урагшань Аэн руу абааша-жа худалдадаг, харин Монголһоо, Хитадһаа урда зүгэй зоной соёл культура энэ газар дээгүүр дамжан, хойто зүг руу таража дэлгэрдэг байгаа бшуу. Тиигэбэшье үе-үе эндэ даён байлдаан боложо, иимэ андалдаа, наймаанда һаад хэдэг, харгыень хаадаг байһан. Тиимэнээл энэ Доодо-Ивалгын Табхарта олдоһон шулуун бүхэлэтэнүүд шэнги бээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые тэндэхи зон бодхоодог байгаа гээшэ.

Байгал шадархи нютагуудта олдодог хүнэй хүүр дээрэ ябталан табигдаһан хабтагар шулуунууд баһал ехэ һонирхолтой. Илангаяа хүнэй ябадаггүй үндэр хада газарта, жэшээнь, Кибалино тосхондо дутэшэг урдань хүниие хадагалһан хүүр дээрэхи тиимэ хабтагар шулуунууд олдонхой. Тэндэһээ археологууд бронзо эзбсэгтэй байһан үе сагай хэрэгсэлнүүдые: хутага, хэтэ, элдэб зүүдхэл олоһон байна.

Тэрэшэлэн табадахи - арбадахи зуун жэлэй үедэ түүрэгүүдэй табиһан хүшөөнүүд - обоо шулуунууд түүхэдэ баһал ехэ удха шанартай юм.

Найман жэлэй урда тээ Сагаан-Дабаанай хормойдо манай геологууд 6 мянган жэлэй саана табигдаһан хэдэн олон хабтагар шулуун хүшөөнүүдые олоо һэн. Харин нёдондо тэндэ ошожо харахадамнай, тэдэнэй ороидоол нэгэниинь үлэһэн байба.

Ушарынь юуб гэхэдэ, Улаан-Удын районой Калининай нэрэмжэтэ совхозойхид Саратовка тосхондо баригдажа байһан үнеэдэй байрын һуурида тэдэ шулуунуудые абаашажа табижархёо ха юм.

Гансашье энэ бэшэ, мүн республикын бусад олон районуудта урда сагай хүшөөнүүдэй шулууе зөөжэ, барилгада хэрэглэхэ, тэндэхи газарыень хахалжархиха ушар үзэгдэнэ. Энэмнай түүхын, этнографиин, археологиин ехэ удха-шанартайе ойлгодоггүй, тэрээндэ хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээл болоно.

Буряад орондомнай урдын урда сагта ямар зон ажаһуугааб, ямар юумэ түхеэрдэг, ямар культуратай байгааб гэжэ манай үри хүүгэд, ерэздуйн хүнүүд эдэл памятнигуудһаа мэдэхэ, хараха байна ха юм. Эдэниие хаража, хамгаалжа абаха, эрдэм наукын аша туһада һэргээхэ гээшэ манай үеын хүнүүдэй нангин хэрэг болоно.

Н. КАРАТУЕВ,
Буряадай геологическа управленийн ахамад геолог.

„Арбан табанай һара“

Буряадай комсомолой шэнгай лауреат Ардан Ангархаев «Арбан табанай һара» гэжэ шэнэ зүжэг бэшэһэн байна. Тэрэнь Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрта найруулагдажа, үсэгэлдэр олоной анхаралда табигдаба. Найруулан табигшань — Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ц. Ц. Цыренжапов, урлан шэмэглэгшэнь - уран зураача Ю. Цыденов.

Мүнөө үеын ажабайдалда боложо байдаг үйлэ хэрэг тухай, хүнүүдэй хоорондохи бусайданги орёо харилсаан тухай зүжэг соо искусствын уран аргаар хэлэгдэнэ.

Зүжэгэй гол герой — Мунхэ таабай. Энэ үбгэн гурбан хүбүүдээ дайнда алдаһан, хүршэноо үхүүлһэн, хамаг зоболоониие, халуун-хүйтые үзэжэ үнцэрһэн юм. Мунхэ таабайн хүшэрхэн ролине Буряадай АССР-эй арадай артист Г. Бутуханов бэрхээр гүйсэдхэнэ.

Гадна Буряадай АССР-эй арадай артистнуд Л. Егорова (Лилия), С. Уладаева (Нуржай), Л. Дугарова (Пэлжэдмаа), Буряадай АССР-эй габьяата артистнуд Ч. Гуруев (Түмэр Хусаевич Арсаланов), М. Жанхандаев (Виктор), артистнуд С. Хажитов, Н. Абидаева, Д. Дашинамжилов, О. Бабуев гэгшэд хабаадана.

Е. Ф. ЕЛИЗОВ

1948 оньһоо КПСС-эй гэшүүн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагша, Буряадай АССР-эй социальна тэдхэмжын министр Евлампий Фёдорович Елизов удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэй удаа 59 наһандаа 1981 оной мартын 19-дэ наһа бараба.

Е. Ф. Елизов Буряадай АССР-эй Кабанскын районой Фофоново тосхондо түрэһэн юм. Багшанарай институт дүүргэһэнэй удаа 1941 оньһоо 1947 он хүрэтэр Совет Армиин зэргэдэ алба хээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Армиһаа табигдаһанай һүүлээр гурбан жэлэй туршада Танхойн дунда һургуулида түүхын багшаар худэлөө.

1949 оньһоо Е. Ф. Елизов партийна худэлмэридэ дэбжүүлэгдэбэ. КПСС-эй Бабушкинска горкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшаар, удаань секретараар ба хоёрдохи секретараар худэлһэн байна. 1960 ондо Эрхүүгэй партийна һургуули дүүргэлэнэйнгээ һүүлээр Тимлюйн цементын заводой парткомой секретараар, арадай депутадуудай Кабанскын районно Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр худэлһэн байна. 1962 ондо Хяагтын районой Худэриин совхозин директорээр худэлхөөр элгэгдээ. 1967 оной декабрин һарада нүхэр Елизов КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгдэхи секретарыар һунгагдаһан юм.

1974 ондо Е. Ф. Елизов КПСС-эй обкомой аппаратта —партийна комиссиин түрүүлэгшээр худэлхөөр дэбжүүлэгдэһэн, 1976 ондо Буряадай АССР-эй социальна тэдхэмжын министрээр томилогдоһон байна.

Е. Ф. Елизов Улаан Сүлдэ-ной хоёр орденоор, Ажалай Улаан Тугай хоёр орденоор, олон медальнуудаар. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан юм. Партиин хэрэгтэ үнэнсэхэ, шадамар бэрхэ эмхэлшэ хүн зондо анхаралтай ехэтэйгээр хандадаг тула областной партийна органицида, республикын ажалдай дунда ехэ хүндэтэй болоһон байна.

Коммунис партиин үнэнсэхэ хүбүүн Евлампий Федорович Елизов тухай гэрэлтэй, һайхан дурасхаал тэрэнэй мэдэдэг байһан, тэрэнтэй хамт худэлһэн бүхы хүнүүдэй ажалсэхэ сэдьхэлдэ мартагдахаргүй.

А. У. Модогоев, Б. С. Семенов, В. Б. Саганов, В. Г. Бирюков, А. А. Бадиев, В. Ф. Лысов, Л. В. Потапов, А. М. Беляков, А. Д. Чукаев, И. П. Зинченко, К. К. Шомоев, А. С. Берещинов, Г. И. Верещагин, С. П. Будажапов, С. В. Ангапов, И. Д. Даржаев, Б. Н. Николаев, В. И. Черныш, И. Д. Черняков, К. А. Бесалашников, К. Д. Лубсандоржиев, А. И. Хмелев, В. Д. Минеев.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «РСФСР-эй Министрнүүдэй Советтэ» — ТАСС-ай материал. Хабарые үгтүүлан. «Нэгэ зорилготой, нэгэ һаналтайбди» —Госкомсельхозтехникын Тарбагатайн отделениин худэлмэрилэгшэдэй нээмэл бэшэг. Республикын һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Буряад ороной хүн зон партиин XXVI съездын документнүүдые шэнжэлэн үзэнэ» —мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Барилгануудые саг соонь ашаглалгада тушааха. «Хонхо хэзээ жэнгирхэб?» —Л. Михнинэй, Р. Макальскаягай статья. Эрдэмтэдэй дурадхитья. «Эм домто үлэгдэл» — Матофоновой корреспондент. «Эрдэм наукын байгуулхы хүсэн» —ТАСС-ай материал.

Гурбадахи хуудаһанда. «Дурасхаалай туг» — П. Поповагай рассказай түгэс. Замбуулин шэнжэлгэ. Тухай ТАСС-ай материал. Политическэ шэнжэлэгшэдэй тэмцэлүүд. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын үдэрэй галхан». «Үгэнүүд үнгэтэй һаа...» — К. Баторовай статья. Бурятшажанда эсэргүү темын материал. Спортын һонин. «Угы» — шүлэг. Фото-мэдээсэлнүүд. Мэдээсэлнүүд болоно соносхолнуудд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Үглөөнэй гимнастика». 10.05—«АБВГ. дейка...» 10.35 — «Арадай аялгануд». 10.50 — «Түрэлхид, таанадта!».

Улаан-Удэ. 11.20 — «Арадай уран бэлигтэн». ЛВРЗ-гэй уран һайханай бүлгэмэй коллективэй телефестиваль. 12.20 — «Спортлотогой» 12-дохи тираж.

Улаан-Удэ. 12.30 —«Комсомолой эдэбхитэдэй һургуули».

Москва. 13.05 — Санаар һолжоролгын спортоор СССР-эй кубогта. Эрэшүүл. 15.[illegible] 13.50 — Ирландиин национальна һайндэртэ. «Ирландин—ирландецуудай газарта баримтата фильм. 14.45 — «Наранай нөөсэ баялигуудта». 15.45 — «Мүнөөдэр — таниби дэлхэйдэ». 16.00 — «Здравствуй, река» — уран һайханай фильм. 17.05 — «Хани барисаан» — тележурнал. 17.35 — «Ханиарисаанай кубок» гэһэн хүнүүдэ атлетикээр улаасхоорондын мүрысөөнүүд. 18.10 — «Съездын делегадуудта үгтэнэ». Арменийн ССР-ын Уран зохёолшодой холбоной правленийн нэгдэхи секретарь В. Петросянай хэлэлгэ. 18.20 — «Ан[illegible] танай ажамидарал». 19.[illegible] Политическэ шэнжэлэгшэдэй В. С. Бекетовэй хөөрөлгө. 19.50 — «Танай захиа[illegible] шэгүүдээр» — хүгжэмдамжуулга. 20.35 — «[illegible]лерий Чкалов» — уран [illegible]ханай фильмын табигдаһан. 40 жэлэй ойдо. 22.00 — «Время». 22.35 — Конц[illegible] 23.00 — Футболоор ССС[illegible]эй кубок. 00.45 — Шө[illegible] һонин.

Редакторай орлогшо И. Р-Д. ОЧИРОВ.

КПСС-эй Хяагтын райком, арадай депутадуудай районно болон городской Советүүд партиин райкомой нэгдэхи секретарь худэлһэн

Евлампий Федорович ЕЛИЗОВЭЙ

саг һаа урид наһа бараһаатай дашарамдуулан, тэрэнэй гэр бүлынхид болон рэлхидтэ үнэнэгы шаналаа мэдуулнэ.

Будамшуу

БУГА БАРАГТАЙ, ХАНДАГАЙ ХАБАТАЙ

Ямар нэгэн адар томо амитандал баруун-урдаһаа сэхэ зүүн-хойшоо ара нюргаяа тэбхылгэн һунаһан Хамар Дабаанай хангил үндэр саһан оройбшотой мундаргануудай хяраар үглөөнэй наранай һаргама элшэ ялабхин наадана. Газаа хабарай амисхаал оронхой, нилээд дулаан. Тэрэ үдэр эртэлжэ бодоһон Шара Азаргын һургуулиин физрук Дымбрыл Лубсанов газаа гаража, оршон тойронние хаймадан харахадаа, нилээд сэдьхэлээ худэлгэһэн хэбэртэй, дуугайхан зогсоод, гэртээ ороходоо:

—Газаамнай яагаа гоё болоод байна гээшэб. Ургын бултайжа байһан үеые һанаулбал. Байза мүнөөмнай ямар удэр бэлэй. Аа-а, среда, үшөө четверг, пятница.., суббото, воскресениймнай ойртоо ха юм. Энэл амаралтынгаа удэр Славадаа айлшалхал юм байна. Һая наашашье ошоогүй һэм. Юрэдөө совхозойнгоо һүрэг үхэрнүүдые харууһалжа, гэр тойроноо байгаа юм бэзэ,—гэн, ажалдаа яаралтайхан ошобо.

Һургуулиин багша Дымбрыл Лубсановай удэр бүхэндэ үндэлэдэг үе хаһаньшье хүрэжэ ерэлэй. Тэрэ эртэнһээ бэлдэһэн бүхы юумэеэ суглуулаад, үнинэйнгөө танил, Енгорбойн совхозой үхэршэн Вячеслав Содбоевич Доржиевта ошохо автомашина бэдэрэн, хэдэн тээшэнь хашалгүйгөөр хонходоо гэхэ. Нютаг нутгын нугаршагүй нүхэд байдаг дэ ааб даа. Дүтынь нэгэ танил дээрэлхүү бэшэ Дымбрылэ дуратай газартань хүнгэн автомашинаараа хүргөө юм.

Үни уулзаагүй үетэн нүхэд «галта дуһалай» сэржэм үргэнэйнгөө удаа хадалиг нютагайнгаа омог дорюуни зан гарган, амарха сагайнгаа «программа» баталаа ааб даа. Тиихэдээ эдэ нүхэдэй нэн түрүүлэн туруута ангуудай мүр улые мушхэхэ, тухайлха хүсэлэнтэй хубшэ тайгын гүн руу ошоо юм.

Утын удэрэй туршада уула хада байнал гэжэ махаһан эдэ хоёр удын һүүлээр отогтоо ерэхэдээ, гар хоонон байгаагүй, хоншоор утатай хара-хүрий зүһэтэй, ноёо шудэеэ һаял хүсэжэ ябаһан бодон гахай олзотой бусаа. Утахан һуумяа бэстэйшье һаа, зүрдэгэрхэн зүһэгүй иимэ ан унагаһан эдэ хоёрнай аргагүй ехээр олзуурханги:

— Ташалангай саһан хайлажа соохорлоо. Үглөөдэрлөө буга, хандагай отохоёо ошоё! Одоол мүнөө хаһа сагынь ороод байна. Бишни Закаменск хотодо ажаһуудаг Хандажаб Дансоруновта хэлэхүү. Тэрэмнайл одоол шагааһанаа алдадагүй хүн байха, —гээд, физрук Дымбрыл Цыбикович Лубсанов эгээн турууллэн мэдуулхэ юм.

Дуугайхан байһан Вячеслав Доржиевынь зүбшөөжэ ядангяар:

— Энээхэнээ хубаагаад абая. Үглөодэрэймнай олзодо оролсоно аабза. Ямар хүн юм, мэдэхэ танихашьегүйб, — гэжэ буруу харан урныхадал гэбэ.

Талиан ехэ тайга соо ноёото бодон гахай мухарюуллан эдэ хоёрнай олоһон олзоёо тэрэ дороо бэлэн болгоод, жалгата хадаһаа уруудуулһанай һүүлээр отогтоо бусажа, ан бун амараа юм.

...Үглөөдэрынь, амаралтын удэр Закаменск хотын хэлхеэ холбооной мастер Хандажаб Дансоруновынь тэдэ хоёр нүхэдөө хорхойн мүрөөр мушхэжэ олоод ерэхэдэнь ошохо, агнаха харгыгаа тодорхойлоод тараа гээшэ. Гайтай холоһоо алдадагүй гаһар томо «Барс» винтовкотой, гартаа ороһонние орхидогүй гүнсэгэр хоёр сэмгэтэй бууниудтай эдэнэрнай тэрэ удэр Хамар-Дабаанай хада байнал гэжэ махаа гээшэ. Тэдэ гурбанай ябажа ябахада гэхэ гү, али һуумал хадын наруули талын үүлэн майлада гурбан хандагайн бэлшэжэ ябахань харагдаа юм. Холые ойро болгодог гэхэ гү, али холо ошодог хорото һомотой «Барс» буутайнь эгээл туруулэн олзуурхажа, нүгөөдүүлдээ үнөөрхэнгээр:

— Энэшни намдал үгтэһэн олзо гээшэ, —гэн, нилээд удаан мэргэлжэ, «няад» гүүлэһэн ааб даа. Туулган һомоной үхэлтэ хорондо дайрагдаһан хандагайшье хоёр алхам харайнгүй гударшаба.

Оромгүй томо туруутын орондолгон унаад байхада, ухаангүй баярлаһан эдэ гурбан тэрэ хандагайнгаа мяхые хам тэгшэлэн хубаарилаад абаа юм бэзэ.

Нигэжэ бугашье һаа бараг тай, хандагайшье байг хабатай гээд хамаагүй хулгайгаар агнуури хэгшэдэй харата хэрэг тобойсо элирүүлэгдэжэ, хэнэн гэмтэ хэрэгэйнгээ түлөө харюусахань гээшэ. Байгаалиин дундаршагүй мэтэ баялигта хорото һабараараа орожо бузарлагшад нигэжэл мэдэрэгдэжэ, бариг дажа, хэнэгдэжэ байһай.

ХЭЛЭЛГЭ

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦЫРЕНОВ.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦЫРЕНОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76 отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02373. Заказ № 67. Индекс 50[illegible]